ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak“
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՄՇԱԿ
(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ“.
TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK“.

Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торгов. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Ապրիլի 1-ից մինչև տարվայ վերջը 8 րուբլի:

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և 40 կ. նամականիշ:

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գօլ. պր. 21, տուն Արտեմեան. Ընկ., տելէֆօն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ քանակութեամբ բոլոր պաստառներ ամենավերջին ստիլով
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր րուլօն:
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում:
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ:
(Ե. Գ.) առ. 207. 50—6

Одоль
Безспорно лучшее полосканіе
(M. 74170/74189) 234. 1—1

ՆԱԽՕՐԵԱԿՈՒՄ

—

Վախճանական լուծում է ստանում մի խնդիր, որ ժառանգութիւն է մնացել մեզ անցեալից։

Վերացանում ճորտատիրութիւնը, իսկ մեր երկրի ուրիշ մասերում հողային կախումաւոր դրութիւնը ստեղծել էին ծանր վիճակ երկրագործ դասի համար։

Ճորտատիրութիւնը վերացվեց, բայց հողային յարաբերութիւնները կատարելապէս չազատագրվեցին։

Եւ մեր երկիրը մինչև այժմ տառապում է այդ վիճակից։

Ճիշդ է, ահա մի քանի տարի է, որ մեր հողային յարաբերութիւնների բարւոքման խնդիրը հերթական է դարձել պետական շրջանների համար, բայց մինչև այժմ նա դրական լուծում չէր ստանում։

Հեռագիրը լուր բերեց Պետերբուրգից, որ մինիստրների խորհուրդը քննութեան ենթարկեց այդ խնդիրը և որոշեց վախճանական լուծում տալ նրան։

Վերջապէս։

Այո, վերջապէս, անցեալին և հնութեանը կը յանձնվի մարդկային յարաբերութիւնների մի վիճակ, որը բոլորովին անտանելի է ժամանակակից հասարակութեան հասկացողութիւնների և խղճմտանքի տեսակէտից։

Երբ մի ամիս սրանից առաջ ամբողջ Ռուսաստանը տօնում էր ճորտութեան ոչնչացման յիսնամեայ յօբելեանը, ծանր էր մեզ անդրկովկասցիներիս համար խոստովանել, որ մեր երկրում դեռ մնացել են հետքեր հողային այնպիսի յարաբերութիւնների, որոնք կաշկանդում են գիւղացի աշխատաւորին և յիշեցնում են միջնադարեան աւանդութիւններ և կարգեր։

Վաղուց ժամանակն է առ միշտ մեր իրականութիւնից ջնջել այդ հետքերը և մեր երկրի շինականի աշխատանքը ազատագրել կատարելապէս։

Մենք ցանկանում ենք ունենալ տեղային ինքնավարութեան հիմնարկութիւններ, կովկասեան համալսարան, մի շարք կրթական և կուլտուրական հաստատութիւններ. մենք ձգտում ենք քաղաքացիական խեղացի և արդար կարգեր պատուաստել մեր երկրում և անշուշտ մեր առաջին խնդիրներից մէկը պէտք է լինի տեսնել մեր երկրագործին ազատ քաղաքացու վիճակի մէջ, մաքրված այն կաշկանդումներից, որոնք յիշեցնում են նրանց ստրկութեան և կախումաւոր վիճակի մռայլ օրերը։

Հեռագրական լուրը յոյս է տալիս, որ խնդիրը կը յանձնվի Պետական Դումայի քննութեանը դեռ ներկայ նստաշրջանում։ Եւ ուրեմն նա կը ստանայ օրէնսդրական լուծում գուցէ մինչև աշուն։

Վերին աստիճանի մխիթարական մի բան կը լինի մեզ համար այդ խնդրի դրական լուծումը։

Եւ մենք Պետական Դումայից կը ստանանք առաջինը այն թանգագին մարգարտաշարից, որի մէջ մտնում են գիւղացիական ազատագրութիւնը, տեղական ինքնավարութիւնը, կովկասեան համալսարանը, արդարադատութեան բարենորոգումը, կրթական բարեփոխութիւնները և ուրիշ հասունացած վերանորոգչական խնդիրներ։

Շատ ենք սպասել։

Գոնէ այսուհետև չուշանայ բարեփոխութիւնների հոսանքը դէպի կուլտուրական ծարաւով պապակված մեր բազմակարօտ երկիրը։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 մարտի

Պետերբուրգ.—Պետական Դուման ընդունեց կանանց և տղամարդկանց ժառանգական իրաւունքները հաւասարեցնելու օրէնագիծը։ Դռնփակ նիստում Դուման ընդունում է այն օրէնագիծը, որով այս տարի յատուկ գումարներ են յատկացվելու զօրքի կարիքների համար։

—

Կիեվ.—Վեց ուսանողներ և մի կուրսիստկա անկարգութիւններին մասնակցելուն համար աքսորվում են Վօլօգդայի նահանգը երեք տարով։

—

Հելսինգֆորս.—Կէսօրից մինչև երեկոյեան ժամը $11^1/_2$-ը տևող վիճաբանութիւններից յետոյ ուղերձն ընդունվեց 109 ձայնով ընդդէմ սօցիալ-դեմօկրատների 78 ձայնի։

—

Վիէննա.—Պետերբուրգում պաշտօնավարող դեսպան կոմս Բէրխտօլդ խնդրագրի համաձայն արձակվեց պաշտօնից։ Կոմս Տուրնվալդսայնեան նշանակվեց դեսպան Պետերբուրգում։ Թէհրանում պաշտօնավարող դեսպան Րօստօրնը նշանակվում է դեսպան Պեկինում, Օստոն՝ դեսպան Թէհրանում։

Րէյխսրատի ընտրութիւնները նշանակված են մայիսի 31-ին։

—

Բերլին.—Րէյխստագ։ Քննվում է արտաքին գործերի մինիստրութեան նախահաշիւը։ Սօցիալ-դեմօկրատ հռետորը ասում է, որ Ռուսաստանի մտադրութիւնը՝ միացնել Ֆինլանդիան պետութեան հետ, կը յարուցանէ համայն քաղաքակիրթ աշխարհի բողոքը, որը կողջունէ այն օրը, երբ վաղուց արժանի կատաստրոֆային կենթարկվի ռուսական րէժիմը։

Ազատ-մտածողները գանգատվում են այն նեղութիւններից, որոնց ենթակայ են Ռուսաստանում հրէայ դաւանութեան գերմանացի վաճառականները։

Կենտրոնի պատգամաւորը գանգատվում է, որ այն քահանային, որ կամենում էր անցեալ տարի մեկնել Ռուսաստան, մեծ դժուարութիւններ յարուցին անցագիր տալու մէջ։

Ստատս-սեկրետար Կիդերլեն-Վեխտերը յայտնեց, որ հրէական անցագների վերաբերութեամբ փոխել Ռուսաստանի օրէնսդրութիւնը Գերմանիան չէ կարող, սակայն գերմանացի ճանապարհորդների համար թեթևութիւն կը լինէր, եթէ նրանք վաղօրօք ձեռք բերեն այնպիսի անցագրեր, որոնք համապատասխանում են ռուսաց կառավարութեան պատուէրներին։

—

Պարիզ.—Սենատ։ Ընդունվում է այն օրինագիծը, որով լիազօրութիւն է տրվում կառավարութեանը՝ կառուցանել երեք տարվայ ընթացքում երկու զրահանաւեր։ Ցեառյ սենատը ընդունեց Մարոկկօյի համար որոշված գումարները։

—

Լօնդօն.—Մինչև օրս պետական եկամուտները կազմում են 203.850,588 ֆունտ, անցեալ տարուց 72 միլիօնով աւելի։

—

Տանժէր.—Ֆէզից տեղեկացնում են, որ մարտի 11-ին բէնիմէտր ցեղը ընդհարվեց սուլթանի զօրքերի հետ։ Մարտի 13-ին սուլթանը առաջարկեց փոխգնդապետ Մանժէնին զօրքը կազմակերպել։ Մանժէնը սկզբում հրաժարվեց, ի նկատի ունենալով սուլթանի զօրքերի անպատրաստ լինելը, բայց յետոյ՝ յամառ խնդիրներից հարկադրված՝ յանձնեց պօրուչիկ Սեդիբէին և ադիւտանտ Պիզանին գնալ ապստամբների դէմ հազար՝ զինուորով և երկու թնդանօթներով։ Րօսէյմի մօտ տեղի ունեցած ճակատամարտի ժամանակ սուլթանի զօրամասը, կարգապահութեան բացակայութեան պատճառով, պարտութիւն կրեց, կորցնելով 20 սպանվածների և 50 վիրաւորների։ Առաջնորդներն անվնաս են։ Զօրամասի պարտութիւնից յետոյ երկիւղ են կրում, որ բէրբէրները նորից կապստամբվեն։

—

Սօֆ (Բուլղարիա).— Մանուֆակտուրային ֆաբրիկաների բանւորները յայտարարեցին գործադուլ, որի պատճառով մարտի 21-ին արձակվելու են պաշտօններից 5000 բանւորներ։

—

Նիւ-Եօրկ.—Մամուլի կլուբի գումարած հասարակութեան բոլոր խաւերի ներկայացուցիչների ժողովը որոշեց կազմել 300 հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով՝ երկրում միջնորդ դատարանի մասին Տաֆտի կազմած նախագծի օգտին պրօպագանդա մղելու համար։

—

Մադրիդ.—Մինիստրների խորհուրդը ամբողջ կազմով հրաժարական է տալիս։

—

Ախիլիօն (Կորֆու).—Գերմանական կրօնպրինցը կնոջ հետ կը մեկնի մարտի 23-ին։

—

Կօնակրի.—Կապիտան-լէյտէնանտը, որ հրաման էր ստացել կալանաւորել ֆանատիկոս տրամադրված վալի Գումբին, դաւաճանութեամբ սպանվել է այն գիւղը մտնելիս, ուր նա գտնվում էր։ Ընդհարման ժամանակ սպանվել են բացի օֆիցէրներից՝ 10 ֆրանսիացի զինուորներ, վիրաւորվել են 16։ Տեղացիները դիմել են փախուստի, կորցնելով 300 սպանվածներ, ի թիւս որոց վալի որդուն։

—

20 մարտի

Պետերբուրգ.—Պուտիլօվի գործարանի բանւորների պատգամաւորութիւնը Պետրոս-Պօղոս տաճարում կատարեց հոգեհանգիստ հանգուցեալ Ալեքսանդր II Կայսրի յիշատակին և Ազատարար Թագաւորի գերեզմանի վրա դրեց արծաթեայ պսակ։

Մարինսկի թատրօնում յօգուտ ինվալիդների տրվող համերգին ներկայ էին Կայսրը, Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդորօվնան, Մեծ Իշխանուհի Օլգա Նիկոլաեվնան, Մեծ Իշխանները և Մեծ Իշխանուհիները։

Պետական քարտուղար Մակարօվի կառքը ընդհարվեց աւտօմօբիլի հետ։ Կառքից վայր ընկնելիս Մակարօվը ստացաւ գլխից լուրջ ջարդուածքներ։

—

Մոսկվա.—Այսօր Պետական Դումայի անդամի ընտրութիւնները՝ Գօլօվինի փոխարէն՝ անցան լիակատար կարգ ու կանօնով։ Հետևանքը կը պարզվի վաղը։

—

Բագու.—Ռուս գաղթականները շարժվում են դէպի Մուղանի դաշտը։ Այս տարի սպասվում են 2,000 ընտանիքներ։

Թէյմուր-Ղշլաղի քօչուորների և աւազակների հրացանաձգութեան ժամանակ վիրաւորվեց մի մարդ։ Հինգ աւազակներ ձերբակալվեցին։

Թիւրքական չորս լրագիրների խմբագրատներում, խմբագիրների և աշխատակիցների բնակարաններում և տպարաններում կատարվեցին խուզարկութիւններ, որոնց ժամանակ գրաւվեցին ձեռագրեր և կալանաւորվեցին 8 մարդ։

—

Ֆէզ.—Մարտի 14-ի օրը անցաւ հանգիստ։ Բէնիմէտր ցեղը արձակեց մազալի գերի զինուորներին, խլելով զէնքերը։ Հաղորդում են, որ բէնիմէտր ցեղը Մէկինէս է ուղարկել ուժեղ գնդեր, որոնք, մտնելով քաղաքը, սուլթան են հրատարակել Մալայ-Ջմայլին։

—

Մադրիդ.—Կաբինէտի հրաժարականի մասին տեղեկագրի ընթերցումից յետոյ, նախագահը նիստը փակեց հանրապետականների բողոքի բուռն բացագանչութիւններով «կեցցէ հանրապետութիւնը և քաղաքացիական իշխանութիւնը», և միապետականների բացագանչութիւններով ի պատիւ Թագաւորի և զօրքի։

Կաբինէտի հրաժարականը ընդհանրապէս գործեց աննպաստ տպաւորութիւն, որովհետև տեղի ունեցաւ այն ժամանակ, երբ Կանալէխասը ձեռնարկել էր բարենորոգումների։ Հաւանօրէն Կանալէխասին կը յանձնարարվի կազմել նոր կաբինէտ։

—

Մադրիդ. — Թագաւորը հաստատեց Կանալէխասի լիազօրութիւնները և իրաւունք տուեց նրան կաբինէտի մէջ մտցնել հարկաւոր փոփոխութիւնները։

—

Հռոմ.—Թագաւորական զոյգի ներկայութեամբ բացվեց գեղարուեստի միջազգային կօնգրէսը։

—

(Լրագիրներից)

Այս օրերս Մոսկվայի ազգաբնակութեան կողմից մի ուղերձ ներկայացվեց յատուկ պատգամաւորութեան միջոցով Մոսկվայի համալսարանի հրաժարված երեք պրօֆէսօրներին։

—

Բարձրագոյնս հաստատվեց Պետական Խորհրդի և Դումայի ընդունած օրինագիծը հեղինակային իրաւունքի մասին։

—

Մարտի 15-ի երեկոյեան Պետերբուրգից արտակարգ գնացքով Ֆինլանդիա մեկնեց կարևորագոյն գործերի քննիչ Ալեքսանդրօվը։ Քննիչը գնալու է Հէլսինգֆորս առանձին կարգադրութեան համաձայն, ունենալով չափազանց մեծ կարևորութիւն ունեցող յանձնարարութիւն։ Նախ քան Ալեքսանդրօվին Ֆինլանդիա ուղարկելու վճիռ կայացնելը, ռուս և ֆինն իշխանութիւնները եկան նախնական համաձայնութեան։ Ֆին իշխանութիւնները՝ գործի խոշորութիւնը ի նկատի ունենալով՝ համաձայնել են, որ ռուս քննիչը քննութիւն կատարէ իրանց հողի վրա։ Ալեքսանդրօվը բացակայ կը լինի մօտ երկու շաբաթ։

—

Սեպտեմբերին Հիւսիս-Ամերիկական Միացեալ-Նահանգներում կայանալու է օդապարիկների համաշխարհային մրցում Գօրդօն Բէնէտի մրցանակը ստանալու համար։ Համառուսական աէրօ-կլուբը, նկատի առնելով որ ռուս օդագնացները վերջին տարիների ընթացքում մի շարք աչքի թռիչքներ կատարեցին, վճռել է օգտվել առաջարկութիւնից և մասնակցել այդ մրցմանը։ Այդ նպատակով պատուիրված է նոր մեծ աէրօստատ, որի կառուցման համար յատկացված է յատկապէս 5000 րուբլի։ Այն հարցը, թէ ով պէտք է ղեկավարէ մրցման ժամանակ, դեռ բաց է մնում։ Առաջադրված են աւելի եռանդուն և համարձակ օդագնացներ՝ Օդինցով, Սրէզնևսկի և Նուգնեցով։

—

Բերլին.—Բեբէլի յայտարարած լօզունգը, թէ «աւելի լաւ է ունենալ շատ ձայներ, քան թէ շատ մանդատներ», ցոյց է տալիս, որ րէյխստագի առաջիկայ ընտրութիւններին սօցիալ-դեմօկրատները չեն հրաժարվելու բոլոր շրջաններում, անգամ անյուսալի տեղերում, իրանց թեկնածուներին դնելու սովորական տակտիկայից։ Այդ հանգամանքը չափազանց անհանգստացնում է լիբերալներին, որովհետև շատ դէպքերում նրանք տանում կը տան իրանց ձայները։ Լիբերալներն աւելի նպատակայարմար են գտնում բլօկ կազմել պահպանողական-կղերական կուսակցութեան հետ։

—

Հռոմ.—Իտալական Թագաւորը շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ Իտալիայի միացման 50-ամեայ յօբելեանական հանդէսների առիթով եւրոպական բոլոր միապետներից, նաև աւստրիական և գերմանական կայսրներից և Միացեալ-Նահանգների նախագահ Տաֆտից։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ՄԱՍԻՆ

—

«Tägliche Rundschau» լրագիրը մինիստրական ճգնաժամին նուիրել է մի առաջնորդող յօդուած, որի մէջ ի միջի այլոց ասում է հետևեալը. «Էլ ինչ տեղի կունենայ սրանից յետոյ», հարց է տալիս թերթը.—«Շատ հաւանական է, որ այս խնդրի մասնակցողներից որևէ մէկը սխալված կը լինի ապարէզից իջնելու։ Բայց դրա ստեղծողները, հաւանականաբար, անպատասխանատու կը մնան։

«Այն շրջանները, որոնք Ստոլիպինի դէմ դուրս եկան և քիչ էր մնացել, որ նրան վճռական հարուած հասցնէին, չափից դուրս ամենակարող և փորձված են նման գործերում։ Այդ պատճառով էլ Ստոլիպինը սխալված կը լինի հաշտվել իր երէկվայ հակառակորդների հետ, եթէ նոյն իսկ նա հարկադրված լինի հրաժարվելու իր ծրագրի այս կամ այն մասից։

«Այդ դէպքում, Ստոլիպինի քաղաքականութիւնը կը թեքվի դէպի աջ։ Մինչև օրս Ստոլիպինը յենվում էր ռուս նացիօնալիստ-լիբերալների, այսինքն հոկտեմբրեանների կուսակցութեան վրա, իսկ այսօրվանից Ռուսաստանի բաղդը կը տնօրինվի հոկտեմբրեաններից աջ նստող այն 130,000 կալուածատէրերի ձեռքով, որոնց մասին վերջերս պատմում էր մեզ ռուս պրեմիերը Դումայում։ Ստոլիպինը դառնում է ամենակարող պետական մարդկանցից մէկը, որը երբևիցէ կառավարել է ռուսական կայսրութիւնը»։

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

19 մարտի

Կ. Պոլիս.—Գերմանական ինստրուկտոր ֆօն-Շլիխտինգէնին սպանող ալբանացին առաւօտեան հրացանի բռնվեց իր գնդի և մայրաքաղաքի զօրքերի ներկայութեամբ։

Ֆօն-Շլիխտինգէնի թաղմանը ներկայ եղան սուլթանի ներկայացուցիչները, կաբինէտը, զինուորական իշխանութիւններ, արտասահմանեան գործակալներ և զօրախմբեր։

«Թանինի» ասելով, Չերնոգորիա փախած ալբան պարագլուխ Իսա Բօլէտինացը ներում ստացաւ և վերադարձաւ Թիւրքիա։

Պալատը որոշեց հարցապնդում ներկայացնել կառավարութեանը Սկիւտարի ապստամբութեան պատճառների և ձեռք առնված խաղաղացման միջոցների մասին։ Արտաքին գործերի մինիստրը, պատասխանելով Պանխօոդորօվի ուղղած հարցապնդմանը՝ Մակեդոնիայում երևացած բուլղարական հրոսակախմբերի մասին, յոյս յայտնեց, որ Բուլղարիայի նոր կաբինէտը միջոցներ ձեռք կառնէ՝ վերջ տալու Մակեդոնիայում բուլղար

ղեկավարների յեղափոխական գործունեությեան։

Անատոլիայում զենքի են կանչվում 35 բատալիօն ըէդիֆներ։

Սկիւտարից տեղեկացնում են, որ կլեմէնտի ցեղը բաժանվել է ապստամբներից։

Հօդէյդայից ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, դէպի Սանաա տանող ճանապարհը ազատ է արաբներից։

—

Բուխարէստ.—Ռումինացի սենատոր Վատցարին Կ. Պօլսի պատրիարքին յանձնեց մակեդօնական ռումինների միջնորդութիւնը՝ նշանակելու Մակեդօնիայում ռումիններէնին տիրապետող եպիսկոպոսի և թոյլ տալու ռումիններէն աստուածաբանական ֆակուլտէտում։ Խնդրագիրն ուղարկվեց սինօդին։

—

Հռոմ.—Լրագրական լուրերի առիթով, թէ երբ իտալացի կամաւորներ մտադրութիւն ունեն Ալբանիա գնալ, Ստեֆանիի գործակալութիւնը հաղորդում է, որ կառավարութիւնը դատարանով կը հալածէ յանցաւորներին այդօրինակ ամեն մի փորձի դէպքում։

—

20 մարտի

Ուրմիա.—Ռուսական շաքարի բօյկօտը աճում է։ Մի քանի վաճառականներ այլևս շաքար չեն գնում Ռուսաստանում։

Թիւրքական Բաշիդ շէյխի քիւրդերը գրաւեցին շիկակ ցեղի Իգմայիլ տոհմի 1600 տիկ հացահատիկ։ Թիւրքերը պաշտպանեցին Բաշիդին և դիմեցին Սօմայ, ուր կենտրօնացել են շիկակները։ Երկու օր է՝ կռիւ է տեղի ունենում։

—

Կ. Պօլիս.—Պետական ծխախոտի գործարանների բանւորները գործադուլ արին։

—

(*Լրագիրներից*)

Կ. Պօլիս.—Պաշտօնական աղբիւրներից հաստատում են, որ, յիրաւի, Դիբրում և Պէչում (Իփէկ) նորից բռնկվել է ալբանական ապստամբութիւն։ Համաձայն մինիստրների խորհրդի որոշման, այնտեղ ուղարկվել է 8 բատալիօն։

Զինւորական մինիստր Մահմուդ Շէվքէթ փաշան յետաձգեց իր մեկնելը Ալբանիա։

—

Փարիզ.—«Рус. Сл.»-ի թղթակիցը արժանահաւատ աղբիւրներից տեղեկացաւ, որ բրիտանական կաբինէտը յայտնել է ֆրանսիականին Թիւրքիայի առաջարկութիւնները Բաղդադի երկաթուղագծի առիթով։ Անգլիան սկզբունքով կողմնակից է status quo-ի պահպանութեանը Պարսից-ծոցում։ Հիմք կայ կարծելու, որ Ֆրանսիան և Անգլիան միանգամայն համերաշխ են այդ հարցում։

—

Գերմանական թերթերը հաղորդում են, որ Անգլիան չէ ընդունել Թիւրքիայի առաջարկը, Բաղդադ-Կօվէյտ երկաթուղագծի կառուցման մասին։ Ցայտնի է, որ Թիւրքիան առաջարկում էր Անգլիային ներմուծել այն կապիտալի 40%-ը, որը գործադրվելու էր կառուցման վրա, իսկ Գերմանիան, Անգլիան և Ֆրանսիան մասնակցելու էին առանձնապէս 20%-ը։

Ըստ երևոյթին Անգլիայում այն կարծիքն էր տիրում, որ երբ թիւրքական կապիտալը փաստօրէն գերմանական է լինելու, այդ դէպքում Գերմանիան կունենայ 60%, իսկ այդ նրան գերակշռութիւն կը տայ վարչական գործերում։

Լուրերին նայած, Անգլիան առաջարկում է, որպէսզի անգլօ-ֆրանսիական կապիտալին յատկացվի ոչ աւելի քան 50% և որպէսզի իւրաքանչիւր պետութիւն ուղեգծի վարչութեան գործերում ունենայ մի-մի վերատեսուչ։

Անգլիան հրաժարվում է Կօվէյտի վրա ունեցած իր գերիշխանութիւնից, պահանջելով որպէսզի Կօվէյտի շէյխին տրվի ինքնավարութեան իրաւունք և որպէսզի նրա երկրում չը մնան ոչ թիւրքական զօրքեր և ոչ էլ ոստիկանութիւն։ Բ. Դուռը դեռևս Անգլիայի այդ առաջարկներին չէ պատասխանել։

—

Սալօնիկից տեղեկացնում են, որ ալբանական ապստամբութիւնը սպառնալի բնոյթ է ստացել շնորհիւ այն հանգամանքի, որ կաթօլիկ և մահմեդական դաւանութիւններին պատկանող ալբանական ցեղերի միջև կայացել է համաձայնութիւն։

Ալբանացիները, գրաւելով թիւրքական մի քանի ամրութիւններ, տիրապետել են մեծ քանակութեամբ զէնքի։

Սկիւտարում դրութիւնը շատ լուրջ է, որովհետև ապստամբները տիրացել են գինապահեստներին։

Հարաւային Ալբանիան միանում է ապստամբ կլաններին։ Նրանք զէնք են ստանում նաև յունական սահմանագլխի վրայով։

Տիրում է այն կարծիքը, թէ Ալբանիայի ապստամբութիւնը Չերնօգօրիայի գործն է։

Այդ ապստամբութիւնը ճնշելու համար պատրաստվում է 50,000-անոց զօրաբանակ։ Զինւորական մինիստրը գնում է ապստամբութեան վայրը։

Ալբանիայի սահմանի վրա ապրող թիւրքերին բաժանում են զէնքեր։

6000 ապստամբներ կտրեցին Իպէկի և Փուզիի զօրաբանակների ճանապարհները։ Թիւրքական երկու զօրաբանակներ, որոնք օգնութեան էին շտապում, ուշացան։

Փուզիի շրջակայքում այրվում են գիւղեր։

Մանուկները և կանայք ապաւում են փախուստի դիմելով։

Սուլթանական իրադէով սպառազինվում են ըէդիֆների երկու դիվիզիաներ Անատօլիայում, ալբանացիների դէմ գործելու համար, որոնց շարժումը բռնկել է առ այժմ Սկիւտարի վիլայէթում և համանուն լճի հիւսիսում։

Լուրերին եթէ հաւատանք, շարժման ղեկավարն է յայտնի Իսա Բօլետինացը։

Չերնօգօրիայի հաւատարմատարի կարծիքով, շարժումը առ այժմ կրում է տեղական բնաւորութիւն և դիւրին կերպով կարելի է չէզոքացնել։

Չերնօգօրիան պահպանում է խիստ չէզոքութիւն, թոյլ չէ տալիս, որպէսզի ալբանական խմբերը Չերնօգօրիա անցնեն։

—

Կ. Պօլսից հաղորդում են, որ սուլթանը հեռագրով կայսր Վիլհէլմին յայտնեց ցաւակցութիւն գերմանական ինստրուկտոր Շլիխտինգի սպանութեան առիթով։

Շլիխտինգի սպանութեան ամենահաւանական մանրամասնութիւնը հաղորդում է, որ նրա զօրքի զինւորների մի մասը հրաժարվեց Եմէն գնալուց։

Շլիխտինգը սպառնաց խռովարարներին գնդակահարով անել։ Դրան իբրև պատասխան ալբանացի մի զինւոր հրացանը պարպեց նրա վրա։ Թիւրք կառավարութիւնը վճռեց գնդակահար անել զինւորին, ի նկատի չունենալով, որ այդօրինակ պատիժը անխուսափ ազդեցութիւն կը թողնի ապստամբ ալբանացիների տրամադրութեան վրա։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

—

(*Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.*)

19 մարտի

Խարբին.—Մուկդէնի գեներալ-նահանգապետը հրահանգով պատուիրագրեց տեղական նահանգապետին՝ աւարտել ժանտախտի դիակների հաւաքելը մինչև գետերի վարարումը, հանգստացնել ազգաբնակութեանը՝ յայտնելով ռուս-չինական միջադէպի խաղաղ լուծման մասին, կալանաւորել յուզիչ լուրեր տարածողներին, հալածել խունխուզներին։

—

20 մարտի

Խանկօու.—Կառավարութիւնը ձգտում է ցրել կամ իրան հպատակեցնել դաւառական կոմիտէների և մասնաւոր մարդկանց կազմակերպած հակաեւրօպական ժողովրդական կամաւոր խմբերը։ Քաղաքներում բացվում են մարմնամարզական ընկերութիւններ։ Զինւորական մինիստրը հանդէս եկաւ ընդհանուր զինւորական ծառայութեան նախագծով։ Լրագիրները պահանջում են Մանջուրիան բնակեցնել չինացիներով։

—

(*Լրագիրներից*)

Պեկին.—Չինական դեսպանը Լոնդօնից հեռագրում է, որ անգլիական կառավարութիւնը կտրականապէս մերժեց յետ կանչել իր զօրքերին Պէնմից, յայտնելով որ զօրքերը պարտաւոր են մնալ այնտեղ ազգաբնակութեան պաշտպանութեան համար։

Պեկինի կառավարութիւնը վճռել է Պէնմը անգլիական զօրքերից զրաւվելու հարցը տալ ի քննութիւն Հաագայի կօնֆերանսի։ Այդ վճռի մասին արդէն իրազեկ է եղել անգլիական դեսպանը։

—

Բերլին.—Կոմս Պֆէյլը «Fagerundschau»-ում ժխտում է Ռուսաստանի դիպլօմատիական աչողութիւնը։ Այդ բէակցիօն գերմանացու կարծիքով, ռուսաց կառավարութիւնը սխալ գործեց, ձգձգելով ուլտիմատումը և պատերազմ չը յայտարարելով։ Վերջինս կը տար դիւրին յաղթութիւն, կը պահպանէր Ռուսաստանի պրէստիժը Արեւելքում և կընկճէր Չինաստանի զարգացումը։ Նուազ,—հաւատացնում է կոմսը,—Ռուսաստանը ստիպված կը լինի տեսնել այդ արտաքին աչողութեան պտուղները։

—

Խարբին.—Զանչունում ժանտախտի դէմ կռիւ մղելու գործի մէջ զոհ գնացին 17 բժիշկներ։

Զանգունի գաւառն զէնքերի և փամփուշտների մեծ պաշար ուղարկեց Ցիցիկար։

—

«Times»-ի Պեկինի թղթակիցը հաղորդում է, որ Չինաստանը իր ներկայ թուլութեան ժամանակաշրջանում չէ կարող չը զիջել Ռուսաստանին։

Ցանկութիւն ունենալու պարագայում, ռուսական դիպլօմատիան նոյն իսկ կարող էր թելադրել Չինաստանին նրա պատասխանի բնագիրը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏՈՒՄ

—

Շաբաթ, մարտի 19-ին, կայացաւ կովկասեան համալսարանի հիմնադրութեանը նպաստող յանձնաժողովի նիստը իշխան Գ. Թումանեանի նախագահութեամբ։

Կարդացվեց քաղաքագլուխ Ա. Խատիսեանից ստացված հեռագիրը, որի մէջ քաղաքագլուխը, յայտնելով թէ Զասկի տոներին պէտք է տեղի ունենայ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Կասսօյի նախագահութեամբ նիստ՝ նուիրված կովկասեան համալսարանի խնդրին, առաջարկում է ուղարկել Թիֆլիսի դումայի կողմից յատուկ զեկուցում այդ խնդրի ներկայ դրութեան մասին Կովկասում։

Յանձնաժողովը որոշեց կազմել մի զեկուցագիր հետևեալ նիստում կարդալու և ապա Դումային ներկայացնելու համար։ Զեկուցագրի պատրաստվելը յանձնվեց Գ. Թումանեանին։

Այնուհետև յանձնաժողովը մանրամասն քննութիւնից յետոյ որոշեց Զատկի տոներին, այն է՝ ապրիլի 14—16-ին հրաւիրել Թիֆլիս բոլոր կովկասեան քաղաքների, արդիւնաբերական, առևտրական և կրեդիտային հիմնարկութիւնների գիտնական ընկերութիւնների ներկայացուցիչներին՝ խորհրդակցելու համալսարանական խնդրի բաւաբար լուծման մասին։ Ա. Քալանթարի առաջարկով յանձնաժողովը ծրագրեց խորհրդակցութեան զբաղմունքների համար հետևեալ զեկուցումները. 1) Կովկասեան համալսարանի խնդրի առիթով արված ջանքերի և կարգադրութիւնների համառօտութիւնը և նրա արդի դրութիւնը, 2) նուիրաբերված և խոստացված գումարների ցուցակը, վիճակը և նրանց ապահովութեան խնդիրը և 3) նոր աղբիւրներ որոնելու միջոցների քննութիւնը։

Յանձնաժողովը լիայոյս է, որ առաջիկայ խորհրդակցութիւնը կունենայ բարեբար հետևանքներ և կը նպաստի ժողովրդականացնելու համալսարանի գաղափարը կովկասեան ժողովրդի մէջ և գրաւելու աջակցող ու օժանդակող միջոցներ հասարակութեան զանազան խաւերից։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿՈՎԿ. ՀԱՅՈՑ Բ. ԸՆԿ. ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ

—

Մարտի 20-ին, ցերեկվայ ժ. 12-ին, կայացաւ խորհրդակցութիւն, Կ. Հ. Բարեգ. Ընկ. դահլիճում, Ընկերութեան 30-ամեայ յօբելեանը կատարելու առիթով, խորհրդի հրաւէրով։

Թէև հրաւիրված էին բազմաթիւ անձինք, բայց ժամը 1-ին հաւաքվել էին մօտ 30 հոգի։ Բանալով նիստը, խորհրդի նախագահ Ս. Ցարութիւնեան յայտնեց, որ հրաւիրվածների չը գալու պատճառը այն հանգամանքն է, որ այդ օրը զանազան ժողովներ են նշանակված ուրիշ տեղերում։ Ներկայ եղողներին առաջարկվեց կարծիքներ յայտնել, թէ ինչով յաւերժացնել այդ 30-ամեակը։ Խորհուրդը ինքը կանգ է առել դրամագլուխային ֆօնդ հիմնելու առաջարկի վրա. այդ ֆօնդով կարելի է օգնել հայոց ծխական դպրոցներին, նոր շինութիւններ կառուցանել նրանց համար և այլն։ Ժողովականներն իրանց կողմից արին հետևեալ առաջարկները. 1) հիմնել հրատարակչական ֆօնդ՝ ժողովրդական գրքեր հրատարակելու համար (առաջարկ Լէօի). 2) հիմնել Երևանի նահանգում կամ Ղարաբաղում մի ընդհանուր ազգային հիւանդանոց (առաջարկ Հ. Առաքելեանի). 3) հիմնել ֆօնդ ծխական դպրոցների ուսուցիչներին և հայ գրողներին՝ ծերութեան կամ հիւանդութեան դէպքերում օգնելու (առաջարկ Ս. Մելքումեանի և Տ. Ցովհաննիսեանի). 4) հիմնել հանրակացարան բանւորների համար (առաջարկ տէր-Պետրոս քահանայի). 5) հիմնել աշխատանքի տուն և արհեստանոց (առաջարկ Շահնազարեանի)։

Այս առաջարկները յարուցին թէր և դէմ վիճաբանութիւններ։ Առաջարկողները պատճառաբանում էին իրանց առաջարկները ուրոյն սկզբունքներով, իսկ դէմ առարկողները որոշ հերքումներով։ Այսպէս՝ օրինակ՝ հրատարակչական ֆօնդի դէմ խօսեցին պ. պ. Հ. Առաքելեան, Գ. Կաֆեան և Ա. Պապովեան, հիմն ունենալով այն հանգամանքը, որ արդէն գոյութիւն ունի Կ. Հ. Հրատարակչ. Ընկերութիւնը, թէև, ճառախօսներից մէկի ասելով, նա «փառաւոր անգործունէութիւն» է ցոյց տալիս։ Ազգային հիւանդանոց հիմնելու գաղափարը, որին համակրութիւն յայտնեց և խորհրդի նախագահ Ս. Ցարութիւնեան, անիրագործելի էր գտնվում միայն մեծ դրամագլուխ պահանջելու պատճառով, մօտ 1½ միլիօն րուբլի։

Ի վերջոյ ժամանւոր խորհրդակցութիւնը որոշեց յանձնել խորհրդին՝ կազմել մի առանձին մասնաժողով ձեռնհաս անձերից և քննելով բոլոր այդ առաջարկները՝ կանգ առնել մէկի վրա, որ ամենից յարմարն և իրագործելին է, և ապա ենթարկել ընդհանուր ժողովի քննութեան։

Երեսնամեակի տօնումը որոշված է կատարել մայիսի 29-ին։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՈՅ ՄԱՍԻՆ

—

Մարտի 19-ին, Թիֆլ. Արքունական թատրօնում, բազմութեան ներկայութեամբ, կարդացվեցին 4 դասախօսութիւններ «Սէրը նորագոյն գրականութեան մէջ» թեմայով։

Առաջինը խօսեց Մ. Անդրէեվը, որի դասախօսութեան նիւթն էր «Սէրը Տուրգենևի մօտ և ժամանակակից ռուս գրողների մօտ» (Արցիբաշեվ, Գիպիուս և այլն)։

Դասախօսը առաջ, քան Տուրգենևի դէպի սէրը ունեցած վերաբերմունքը բացայայտելը, ուրուագծեց նրա ժամանակի էպօխան և ցոյց տուեց, որ Տուրգենևը իր վէպերի հերոսներին վերցրել է այն ժամանակվայ տիրող դասի միջավայրից՝ ազնուականութիւնից և զուտ գիւղացիական ռամիկ ծագումից։ Տուրգենևի ազամարդիկ, դասախօսի ասելով, ընդհանրապէս թոյլ, անհաստատակամ արարածներ են, մինչդեռ հակառակ կողմը արտայայտում են կանայք։

Տուրգենևը ռուս գրականութեան մէջ սիրոյ երգիչ է։ Նրա կին-հերոսը սիրում է անկեղծ, իսկական պարզամիտ գեղջկային սիրով։ Եւ Տուրգենևը իր հերոսներին հաւատ է ներշնչում սիրոյ միջոցով դէպի քրիստոնէական դօգմաների յաղթանակը, իդէալը։ Նրա սիրող կինը ձգտում է մարմնով միանալ իր սիրեցեալ էակի հետ, որպէսզի ապա հոգով ապրեն և երջանիկ լինեն։

Տուրգենևեան շրջանի դէմ հանդէս եկաւ նորագոյն էպօխան, հասարակութեան այժմեան տիրող դասը՝ ինտելիգենցիան իր անհատականութեամբ, եսի զգացմունքով։ Նորագոյն գրողները ազդվեցին գերմանացի հանճարեղ ինդիվիդուալիստ և ծայրայեղ պեսսիմիստ փիլիսոփայ Նիցշէից և իրանց լօզունգը շինեցին սոսկ անհատական եսի բաղդաւորութիւնը, մարմնական սէրը, կնոջ մարմնին տիրապետելու տենչը։ Փայլուն ապացոյց այդ բոլորի՝ հանդիսանում է Արցիբաշեվի «Սանին» գրուածքը։ Սանինը, նման ընդհանուրի, չունի որոշ աշխարհահայեացք, իդէալ և կեանքի հաճոյքից բաւականութիւն ստանալը տեսնում է անձի վայելքների մէջ, առանց հոգեկան ապրումների, առանց հոգեկան աշխարհի, միմիայն և բացառապէս մարմնական սիրոյ կուլտով։

Վերջում դասախօսը սիրոյ էվօլիւցիան պայմանաւորեց նրանով, որ իսկական երջանկութիւն հնարաւոր կը լինի այն դէպքում, երբ կը միանան միմեանց հետ Տուրգենևի անկեղծ սիրոյ հասկացողութիւնը և այժմեան ինդիվիդուալիստական-անձնական ազատութիւնը։

Երկրորդը հանդէս եկաւ տ. Մուխարինսկայան, որ կարդաց «Սէրը Չեխովի մօտ»։

Պէտք է ասել, որ տիկնոջ կարդացածը չը գործեց ցանկալի տպաւորութիւն ունկնդիրների վրա՝ նիւթը պէտք եղածին պէս մանրամասն մշակված չը լինելու պատճառով, գուցէ և նրա համար մի կողմից էլ, որ կարդացածը հասկանալի էր միայն իրան։ Այնքանը միայն հասկացանք, որ Չեխովը թէև քիչ է գրել սիրոյ մասին, բայց նա կողմնակից է անկեղծ, իդէալական սիրոյն։ Չեխովը գլխաւորապէս վշտի երգիչ է։

Երրորդ դասախօսութիւնը աւելի հետաքրքրական էր, և դասախօս Դ. Գէյշտէյն դարձաւ օվացիաների առարկայ։ Նա իր դասախօսութեան նիւթ էր ընտրել «Տարբերային սէրը, սէրը տարբեր է» (Կ. Համսուն, Ս. Պշիբիշևսկի)։

Դասախօսը սկսեց կանգ առնելով ինդիվիդուալիզմի օգտին մղվող կռւի վրա։ Նա ասաց, որ այժմ, կեանքի նորագոյն շրջանում, տիրապետող դիրք է բռնել մեքենականութիւնը։ Եւ հասարակութիւնը կլանում է անհատին ոչ բռնի կերպով, այլ կուլտուրական ճանապարհով։ Անձը սկսում է մեռնել, նսեմանալ մեքենական շաբլօնից։ Սակայն, բնականաբար անհատը ձգտում է կռւելու իր գոյութեան համար։ Անձը կռւում է հասարակութեան ձգտումների դէմ։ Սկսվում է կատաղի կռիւ հելլենիզմի և քրիստոնէութեան միջև, ասկէտիզմի և գէդօնիզմի միջև, պօզիտիվիզմի և միստիցիզմի միջև։

Դասախօսը երկար և հմտալի օրինակներով կանգ առաւ Նիցշէի և Տօլստոյի վրա։ Առաջինը քարոզում է նոր կեանք, անհատականութիւնը վարդապետում է սիրոյ միջոցով, մինչդեռ երկրորդը իր գրչի ամբողջ թափով քարոզում է վերադարձ դէպի քրիստոնէութիւն, նախնական էպօխան, հոգու վերածնութիւն, սպանելով անձնական կրքերը և զգացմունքները։ Տօլստոյը իր խիզախ գրչով անգամ հանդէս է գալիս Շէքսպիրի նման տիտանների դէմ։

Նորագոյն նշանաւոր գրողներից դասախօսը հանգամանօրէն կանգ առաւ Կնուտ Համսունի և Պշիբիշևսկիի վրա։

Խօսելով սիրոյ մասին իբրև անձնաւորութեան պրօբլէմ, դասախօսը Համսունին հանդէս բերեց պանթէիստ գրողի, որ նոյնպէս ջատագով է խիստ անհատականութեան։ Համսունը քարոզում է ազատ, երջանկութեան դիմող սէր։ Նա իր վարպետ գրչի շնորհիւ այնպէս հրաշալի, այնպէս մանրակրկիտ խօսում և նկարագրում է բնութիւնը, մարդու բնական սէրը դէպի կեանքը և ապագայ երջանկութիւնը։ Համսունը կեանքի երգիչ է։ Նրա կարծիքով՝ կեանքը մի մեծ ողորմութիւն է մարդու համար և մարդ կարող է, սիրելով աշխարհը, բնութիւնը, վայելել կեանքի քաղցր հաճոյքները և մեռնելով շնորհակալ լինել կեանքից։

Համսունի հերոսները իրանց հոգեկան աշխարհով խօսում են բնութեան հետ։ Իսկ մարմնական, ֆիզիկական սիրոյ նկատմամբ Համսունը նայում է վէհ մտքով, ընդունում է, ի հարկէ, այդ. սակայն Համսունի համար այնքան հետաքրքրական չէ սիրոյ յաղթանակը, վերջնական նպատակը, այլ իսկապէս նշանակալի է նրան այն ձգտումը, որ կին թէ տղամարդ ունենում է դէպի սէրը։

Համսունն ունի կանացի երկու տիպ. Մինը հնազանդ, որ ամեն կերպ ենթակայ է տղամարդուն, իսկ միւսը՝ ընդհակառակն՝ հպարտ, որ իր սիրով ձգտում է հպատակեցնել մարդուն... Եւ, ի հարկէ, նորվեգացի այդ նշանաւոր գրողի համար առաջին տեղն է բռնում կօսմիկական սէրը, որ մարդու ամբողջ էութիւնն է համակում, որ ինքնին մեծ սէր է...

Այնուհետև դասախօսը գեղեցիկ ոճով և ոգևորութեամբ ծանրացաւ Պշիբիշևսկիի սիրոյ վրա։ Պշիբիշևսկին նման է Համսունին։ Սակայն Պշիբիշևսկիի սէրը տարբերային է, հիմնված սեռային էկստազի վրա։

Պշիբիշևսկին իր փիլիսօփայութեամբ ջանում է լուծել մի կնճռոտ խնդիր, սեռի խնդիրը։ Նա իր հերոսներին վերցրել է նեարդային հիւանդ մարդկանցից և ասում է. «Սեռը սկզբում մի է եղել. յետոյ բաժանվելով առաջացել են տղամարդը և կանացի սեռերը։ Կեանքում այդ երկու սեռերը ձգողական ոյժով ստիպվում են իրար միանալու և դարձեալ նախկին մի սեռի գոյութիւնը արդարացնելու»։

Պշիբսկիի մասին հասարակութեան մէջ այն կարծիքն է տիրում, որ նա սոսկ սեռի գրող է, անգամ նրա գրուածքները համարում են պօռնօգրաֆիական ստեղծագործութիւններ։ Գէյշտէյնը հերքում է այդ կարծիքը, որ արգասիք է Պշիբիշևսկիի հեղինակութիւնների հետ հիմնաւոր ծանօթութեան բացակայութեան։ Նրա ասելով՝ Պշիբիշևսկիի հերոսների կեանքի մէջ պայքար է մղվում ինտելլէկտի (մտաւորի, հոգեկանի) և կամքի միջև, գիտակցութեան և ինստինկտի միջև։ Պշիբիշևսկիի սէրը սինթէզի թախիծն է, վիշտն է։ Սեռային կորստեան, խորտակման ժամանակ զարթնում է մարդու խղճմտանքը և հաշիւ պահանջում։ Այնպէս որ՝ Պշիբիշևսկին միայն սեռային հարցերի լուսաբանող չէ, այլև նրա գրուածքների մէջ որոշ ուրոյն տեղն ունի նաև միտքը, հոգեկանը։

Պշիբիշևսկին սիրոյ վախճանը, հակառակ Համսունի, հասցնում է ողբերգութեան։ Նրա ասելով՝ սէրը անէծք պէտք է համարել։ Եւ իր այդ յոռետեսութիւնը սիրոյ վերաբերութեամբ Պշիբիշևսկին կարմիր թելի նման անց է կացնում իր հերոսների կեանքի միջով, որոնք սիրոյ կուլտը ճաշակելով անյայտանում են երջանկութեան չը հասած...

Վերջում խօսեց Կ. Կօզլօվ այն մասին, թէ ինչպէս է սէրը և խանդը Տօլստոյի մօտ։

Նախ նա տարբերութիւն դրեց սիրահարութեան և սիրոյ միջև և այդ ջանաց ապացուցել մեծ գրողի մի շարք գրուածքների օրինակներով։ Դասախօսի ասելով՝ Տօլստոյն այնքան էլ կարևոր նշանակութիւն չէ տալիս մարմնական սիրուն և նրա սիրոյ իդէալը ամբողջանում է վերջի վերջոյ ընտանիքի մէջ, որը և, ըստ Տօլստոյի, ներկայանում է սիրոյ իդէալը...

Բոլոր դասախօսներն էլ արժանացան բուռն ծափահարութիւնների, և, ինչպէս ասացինք, թատրօնը լցրած հասարակութիւնը, որի մէջ, ի դէպ է ասել, մեծ տեղ գրաւում էին երիտասարդ տղաներ և աղջիկներ, հեռացաւ գոհ տրամադրութեամբ։ Եռ.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ընթացիկ կեանքը Ախալցխայում

Ախալցխա, 14 մարտի

Եղանակների ցրտութիւնը օրէ-օր մեղմանում է. այս տարվայ նման ցուրտ քիչ էր պատահում։

Շրջակայ լեռների ձիւնը դեռ ևս չէ հալվել։

Գարնանացանը սկսել են։

Այս տարի անցեալ տարիների նման շրջակայ գիւղերում հացի պակասութիւն չէ զգացվում։

Տարափոխիկ հիւանդութիւններ չը կան, բայց ցրտահարութեան դէպքեր պատահում են։

Մի քանի մարդիկ եկեղեցու հաշւով հեռագիր են ուղարկել տեղապահին՝ քարոզիչ ուղարկելու մասին, միայն թէ ծախսը չէ ուզում հոգալ ոչ եկեղեցին և ոչ ժողովուրդը։ Ցովհաննէս Կիրանեան

—

Քաղաքային ընտրութիւնները Նոր-Բայազէտում

Նոր-Բայազէտ, 16 մարտի

«Մշակի» № 25-ում գրել էի, որ մեր քաղ. վարչութեան նորընտիր անդամների ընտրութիւնը Երևանի նահանգապետը բեկանել է և առաջադրել նորից ընտրութիւն կատարել։ Քաղաքային աւագը այդ ընտրութիւնը արդէն նշանակել է մարտի 27-ին, կիրակի։ Այս արդէն երրորդ անգամն է, որ մեր քաղաքային ընտրութիւնները բեկանվում են՝ զանազան անպատեհութիւնների և թիւրիմացութիւնների պատճառով, քանի որ ընտրողականները, ինչպէս երևում է,

շատ անփոյթ են վերաբերվում ընտրութեան գործին։

[illegible]

Բայց որքան ուզում էք գրեցէք (խսկապէս մենք էլ բեզարեցինք, ձանձրացանք այդ մասին գրելով), որքան ուզում էք՝ խրատեցէք, սակայն մեր ընտրողները կամ՝ ճիշդն ասած՝ մեր ժողովուրդը դարձեալ իր էշն է քշելու...

Որսորդ

Երեկոյթը Իգդիրում

Իգդիր, 16 մարտի

Երկար ձգձգվելուց յետոյ, Կ. Հ. Բ. Ը. տեղիս ճիւղի սոյն տարվայ երեկոյթը վերջապէս գլուխ եկաւ։ Երեկոյթի գրական մասը շատ աղքատ էր։ Ռ. Կանայեան բաւական աչող համեմատեց մարդու անհատական դերը հասարակական գործերում թէ անցեալում և թէ ներկայում։ Ուս. Գ. Գոգաձէ՝ (ռուսերէն) ամփոփ կերպով խօսեց գրական մեծ տիտան Տոլստոյի հայեացքների մասին։ Ուս. Պուշլեակով (ռուս.) խօսեց «ընտանեկան կրթութիւնը և մօր դերը ընտանիքում» թեմայով, բայց՝ չը նայելով նիւթի հետաքրքրական լինելուն, ափսոս որ ձգձգվեց։ Երեք խօսողներն էլ արժանացան բուռն ծափահարութեան։

Ազա-Նեգրիի և Նադսոնից՝ հայերէն և ռուսերէն ոտանաւորներ ասացին՝ օր. Թէոսեան և Ջեմսկի դպրոցի աշակերտուհիներ Ա. Զաքարեան, Մ. Աթոյեան, Գ. Տ. Թովմասեան։

Գրական բաժնում մէջ ու մէջ երգում էր Եղիշէ Պահլաւունին։

Ապա տեղի ունեցաւ վիճակախաղ։ Վաճառելիք իրերը խանութներից նուէր էին հաւաքել տ. տ. Մ. Իվ. Սարաջեվա, Ք. Ալ. Ցխիտովա, որոնք և երեկոյթի կառավարիչներն էին մասնակցութեամբ պ. պ. Արչիլ Ս. Ցխիտովի (պօստ. կառավարիչ) և Բ. Ցարուբինեանի։

Առաջին անգամը չէ, որ յիշեալ տիկինները և պ. Արչիլ՝ սրտագին և անկեղծ կերպով աջակցում են Բ. Ընկ. գր.-ընթերցարանի գրութեան բարելաւման և ուրիշ կրթական գործերին։

Ջեմսկի դպրոցի ռուս և վրացի ուսուցիչները նոյնպէս մասնակցում են Ընկերութեան բարգաւաճմանը. ցանկանանք որ այս օրինակը վարակիչ լինի ուրիշ տեղերի համար։

Պատահաբար երեկոյթին ներկայ գտնվեց Կ. Պոլսից եկած Թիւրքաց հրրորդ զօրաբանակի գեներալ Շաւիլ-բէյ, որը և նուիրեց 2 ռուբ. լիրա։ Սաթ. Զաքարեան

Ց. Գ.—Թիւրքաց գեներալ Շաւիլ-բէյը՝ ռուսաց սահմանը անցնելիս՝ Օրգովում խուզարկութեան է ենթարկվել. ասում են, թէ մօտը գտնվել է Ռուսաստանի ընդարձակ պլանը։

ԾԽԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ԲԱԳՎՈՒՄ

Բագու, 14 մարտի

Երէկ, ժամը 12-ին, ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում ծխականների ժողով տեղի ունեցաւ ընտրելու երկու երէցփոխներ և ծխական դպրոցների համար նոր հոգաբարձուներ։ Ժողովին ներկայ էին 100-ից աւելի ծխականներ, որպիսի մի թիւ Բագուի նման բազմահայ քաղաքում հազիւ է պատահում։ Ծխական ժողովներում հազիւ 40—50 կամ 60 հոգի են լինում, սակայն այս անգամ, շնորհիւ այն հանգամանքի՝ որ ժողովը եկեղեցու մէջն էր և մեր ծխականները չը պիտի նեղութիւն կրէին այս կամ այն դպրոցի դահլիճը գնալու, հէնց եկեղեցումն էլ մնացին ներկայ գտնվելու ժողովին։

Ժողովին նախագահ ընտրվեց բժ. Գաբրիէլեանը, իսկ քարտուղար՝ Մեհրաբեան։

Առաջարկվեցին մի շարք թեկնածուներ, որոնց մէջ և այնպիսի անուններ, որ մարդ միանգամայն ապշում էր, թէ ինչպէս են մարդիկ վստահանում Բագուի նման մի քաղաքի եկեղեցիների և դպրոցների ղեկը յանձնել կասկածելի մարդկանց, մանաւանդ, որ ամենագլխաւորն է, այդ հիմնարկութիւնները կառավարելու համար փորձված գլուխներ են պէտք և ունեոր մարդիկ, որովհետև տասնեակ հազարների հաշիւներ, դրամագլուխներ կամ ձեռքի տալ, որոնք պիտի գործադրվեն վտանգելի անձանց ձեռքով։ Բայց վերջ ի վերջոյ ընտրվեցին հետեւեալ վստահելի մարդիկ գաղտնի քուէարկութեամբ. Տ. Բէգլարեան՝ 97 սպիտակ և 4 սև, բժ. Թ. Զաքարեան՝ 90 սպիտակ, 8 սև, Ա. Վաչեան՝ 90 սպիտակ, 9 սև, Յով. Դաւ. Ադամեան՝ 87 սպիտակ, 9 սև, հայր Գարեգին Ղուկասեան՝ 84 սպիտակ, 16 սև, երդ. հաւատարմատար Տէր-Ղազարեան՝ 81 սպիտակ, 18 սև, բժ. Տէր-Գրիգորեան՝ 80 սպիտակ, 16 սև և Տ. Բուդաղեան՝ 79 սպիտակ, 14 սև։

Թեկնածուներ ընտրվեցին դրանց՝ Ա. Առաքելեան 79 սպ. և 15 սև ձայնով, բժ. Ս. Մայիլեան և Ծովեանեան։

Այդպիսով հին կազմը վերընտրվեց։

Երէցփոխ ընտրվեց ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու համար Մ. Կաճկաճեանը, իսկ ս. Աստուածածին եկեղեցու համար՝ Թ. Մելիքեանը։

Ի նկատի առնելով ժամանակի ուշ լինելը, քննիչ յանձնաժողովի անդամները ընտրվեցին առանց քուէարկութեան. միաձայն ընտրվեցին Կ. Կրասիլնիկեան, Ս. Խուբլարեան և Պօպօվեան։

Ժողովի վերջում մի թեթև դէպք տեղի ունեցաւ։ Արամ Առաքելեանը անսպասելի կերպով հրաժարվեց իր թեկնածութիւնից և հեռացաւ ժողովից։ Ծխականները այդ հրաժարականը և ժողովից հեռանալը ցոյցի նման հասկացան։ Այնուհետև, ի նկատի առնելով Առաքելեանի երկարամեայ ծառայութիւնը ուսումնարանական գործերին և եռանդուն աջակցութիւնը, որոշեցին միաձայն խնդրել նրան յետ կենալ հրաժարվելուց։

Ա. Առաքելեանի հրաժարվելը, եթէ խսկապէս ցոյցի կերպարանք ունի, մենք գտնում ենք միանգամայն իրաւացի՝ Առաքելեանի կողմից, որովհետև ամենայն բարեխղճութեամբ երկար տարիներ ծառայելուց յետոյ՝ այսօր հոգաբարձուների շարքն են անցնում այնպիսի պարոններ, որոնք ոչ միայն ուսումնարանական սուրբ ու փափուկ գործերին ծանօթ չեն, այլ և իրանց կեանքի մէջ հասարակական գործերից շատ հեռու են պահել իրանց։ Ծխականները պարտաւոր էին հոգաբարձութեան շարքն անցկացնել Առաքելեանին, որը և արժանաւոր տեղ է ունեցել և կարող է ունենալ այսուհետև էլ։

Գարագաշ

ԽԱՐԿՈՎԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Խարկով, 14 մարտի

Ռուսաստանի համալսարանները և միւս բարձրագոյն դպրոցները իրանց պրօգրեսիվ պրօֆէսօրներով և հարիւր հազար ուսանողութիւնով կրում են այժմ մի ծանր հարուած։

Մօտ երկու ամիս է, ինչ համալսարանի ներքին խաղաղ կեանքը խանգարվել է. փոխվել են պրօֆէսօրների և ուսանողութեան միջև մինչև օրս գոյութիւն ունեցած բարի յարաբերութիւնները. վերջապէս ուսանողութիւնը, այդ գիտակից տարրը, որ միշտ մի համերաշխ ընտանիք է կազմել, այժմ բաժանվել է երկու անհաշտ բանակների, և մի կողմը սկսել է կռիւ մղել միւսի դէմ։ Համալսարանները ղեկավարող ռեկտօրները և պրօֆէսօրական խորհուրդները, որոնց մինչև օրս յանձնված էր համալսարանում կարգ ու անդորրութիւն պաշտպանելու հոգսը, այժմ, նոր ժամանակաւոր օրէնքի համաձայն, զրկված են այդ իրաւունքներից, և համալսարանների ներքին կարգն ու խաղաղութիւնը յանձնված է ոստիկանութեանը։

Ընդհանուր գործադուլը Խարկովի համալսարանում սկսվեց յունվարի 2?-ին և, համեմատած մայրաքաղաքների համալսարանների հետ, անցաւ բաւական խաղաղ ու առանց քիմիական օբստրուկցիաների։ Այստեղ, ինչպէս և ուրիշ տեղեր, ուսանողների շրջանում շատ խուզարկութիւններ կատարվեցին, որի հետևանքը եղաւ այն, որ համալսարանից հեռացվեցին և աքսորվեցին մօտ 52 մարդ, որոնցից երկուսը հայեր են, մէկը ինչպէս ներկայացուցիչ, որին համալսարանի ուսանողութիւնը ուղարկել էր Լ. Ն. Տոլստոյի թաղմանը, իսկ միւսը իբրև խռովարար։ Պէտք է ասել, որ այս տարի բժշկական ֆակուլտէտը աւարտում են 530 ուսանողներ, մի խոշոր թիւ, որ մինչև օրս Խարկովի համալսարանը չէ տեսել։ Աւարտողների թւում կան մօտ 30 հայեր, 130 ուսանողուհիներ և շատ հրէաներ։ Աւարտողների այսպիսի մեծ թիւը բացատրվում է նրանով, որ 1905 թւին, ազատութեան օրերին, երբ համալսարանը լայն բաց էր արել իր դռները երկու սեռի երիտասարդութեան առաջ առանց ազգի խտրութեան, շատերը, մանաւանդ հրէաները, աշխատել են օգտվել հանգամանքից. դրա հետևանքը եղել էր այն, որ՝ առաջին՝ 200 մարդու տեղ մտել են 700 ուսանող։ Այսպէս գնալով և շատ նեղութիւններ կրելով, նրանք հասել են 5-րդ կուրսին, և այժմ մնացել է 530 մարդ։

Խարկովի շրջանի ուսումնարանական մասի հոգաբարձուն, ի նկատի ունենալով որ այդ թիւը համապատասխան չէ եղել բժշկական ֆակուլտետի ունեցած ծրագրի հետ և որ դրանից 330 ուսանող ընդունվել են կոնպլեկտից դուրս, այնպիսի առաջարկ էր արել, որ 5-րդ կուրսի ուսանողները հեռացնելուց՝ այդ 330 հոգին այլևս երբէք չեն կարող յետ ընդունվել։ Ստեղծել այդպիսի անբարեյաջող դասվող հանգամանքները 5-րդ և 1-ին կուրսերի ուսանողների համար, բժ. ֆակուլտէտի ուսանողները վճռում են պարապմունքները վերսկսել, որոնց հետ վերսկսում են և միւս ֆակուլտէտի ուսանողները։ Եւ ահա քանի օր է, ինչ բոլոր պարապմունքները սկսվել են Խարկովի համալսարանում։

Թէ ինչպիսի կերպարանք կարող է ընդունել այս վերին աստիճանի անախորժ ստեղծված դրութիւնը ապագայում, դժուար է այդ մասին որոշ բան ասել։

Ուսանող-բժ. Յով. Ս. Ադամեան

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Չորս օրվայ քննութիւնից յետոյ, Թիֆլիսի նահանգական դատարանը վերջապէս կիրակի երեկոյեան արձակեց իր դատավճիռը Վէրայի զաւիվայրի վրա տեղի ունեցած կատաստրոֆայի գործի մէջ մեղադրվողների վերաբերութեամբ։

Նահանգական դատարանի յիշեալ վճռով դատապարտվում են էլեկտրաքարշի ընկերութեան Թիֆլիսի վարչութեան նախկին վերատեսուչ ինժեներ Բատայլ 4 ամսով բանտարկութեան, ինժեներ Ալէքսանտէրը՝ 6 ամսով բանտարկութեան, իսկ ինժեներ Իզամբէրը ճանաչվում է արդար։

Դատարանը գոհացում տուեց քաղաքացիական պահանջին ևս, որի համաձայն վատման Վաեալօվը միևնոյն էլեկտրաքարշի ընկերութիւնից ստանալու է 4,500 րուբլի՝ աշխատանքի ընդունակութիւնից կատաստրոֆայի ժամանակ զրկվելուն համար իբրև վարձատրութիւն։

Դատավճիռը Բատայլի և Ալէքսանտէրի նկատմամբ չը գոհացրեց հասարակութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Ալէքսանդր Խատիսեան հեռագրում է Պետերբուրգից, որ Զատկից յետոյ մի առանձին խորհրդակցութիւն պէտք է կայանայ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Կասսօյի նախագահութեամբ և մասնակցութեամբ սենատօր Վատացիի և Զոնկօվսկիի, ուր պէտք է քննվի կովկասեան համալսարանի հարցը։

◆ Քաղ. վարչութեան մէջ հարց է բարձրացել վաճառելու արհեստաւորաց դպրոցի այժմեան շէնութիւնը և նրա հասոյթով ու Շիօշեանի կտակած գումարով կառուցանել նորը, ուր զետեղել նոր տիպի արհեստաւորաց դպրոց։ Այդ մաքով էլ մի առաջադրութիւն կառաջարկվի դումայի քննութեանը։

◆ Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ստացած տեղեկութիւնների համաձայն՝ Գօրու, Դուշէթի, Բօրչալուի և այլ գաւառների հարթ տեղերում աշնանացանի բերքը արդէն նկատելի է, բայց ոչ ամենուրեք, որովհետև աշնանը բաւական վնաս պատճառեցին դաշտամկները։ Գիւղացիները երկիւղով ցանում են գարնանացանը այն տեղերում, ուր դեռ դաշտամկներ չեն եղել։

◆ Կայսերական Կովկասեան Բժշկական Ընկերութիւնն ևս վճռել է մասնակցել Դրէզդէնի առողջաբանութեան ցուցահանդէսին։

◆ Թիֆլիսի Արքունական թատրոնը ամարային ներկայացումների համար վերցրել է անտրեպրենեօր Լէբեդևը, որ իր խմբով Թիֆլիս կը գայ այս օրերս։

◆ Ստացանք «Աղբիւր» մանկական ամսագրի մարտ ամսի համարը, որի մէջ զետեղված է նաև հանգուցեալ Հայրապետ Քալանթարի պատկերը և կենսագրութիւնը։

◆ Մարտի 27-ին Մոսկվայի հայկական ակումբում տեղի կունենայ Եղիշէ Բաղդասարեանի հայկական համերգը, նուիրված հոգևոր երաժշտագէտ Մակար Եկմալեանի յիշատակին։ Համերգին մասնակցելու են յայտնի արտիստներ և արտիստուհիներ և Բաղդասարեանի հիմնած (հայոց եկեղեցու կից) խառն խումբը։ Վերջում կայանալու են պարեր։

◆ Ցանկալի է, որ այն համերգի ղեկավարները, որ տրվելու է ապրիլ ամսին երաժշտագէտ Եկմալեանի յիշատակին, շատ լուրջ ուշադրութիւն դարձնէին իրանց սկսած գործի վրա, որպէսզի թէ խումբը և թէ խմբապետը կանգնած լինեն իրանց կոչման բարձրութեան վրա։ Մանաւանդ որ այդ լաւ ձեռնարկութիւնը, առաջինը լինելով, անշուշտ գրաւելու է հետաքրքրվողների և հանգուցեալ երաժշտագէտի յարգողների մեծ բազմութիւն, որոնց մէջ կը լինեն նաև օտարազգիներ։

◆ Գօրուց գրում են վրաց թերթերին, որ եղանակները տաքանալուն պէս դաշտերում երևացել են մեծ քանակութեամբ դաշտամկներ։

◆ Մարտի 27-ին Ժողովրդական Տան ռուս թատերասէրների խումբը Արքունական թատրոնում կը ներկայացնէ Ռիշպէնի յայտնի «Նահատակ կինը» դրաման, որ չորս անգամ խաղացվեց Ժողովրդական Տանը և ամեն անգամ ունեցաւ մեծ աջողութիւն։

◆ Բարեգործ անձերի ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում Յակոբեանց որբերի վրա, որոնց հայրը վախճանվելով յունվարի 5-ին, մայրն էլ ներկայումս ծանր հիւանդ լինելով՝ գտնվում են միանգամայն ողբալի դրութեան մէջ։ Նպաստները կարելի է ուղարկել հետևեալ հասցէով. Հաւլաբար, Սուրբ-Կարապետի վերեւք, № 20. Աշխէն Յակոբեանցին։

◆ Կիրակի, մարտի 20-ին, իր նոր բնակարանում կայացաւ Թիֆլիսի Հայուհեաց «Մեղու» Աշխատանքի Տան Ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը, որի մանրամասնութիւնը կը տանք առաջիկայ համարներից մէկում։

◆ Բագուից «Р. Сл.»-ին հեռագրում են. «Անմոռաճառ Մանտաշարեանը դատարանով գործարանատէր Խօջաբաղիրօվից պահանջեց 250 րուբլի՝ վերջինի կարգադրութեամբ մի անձի տուած գոհարակարգ մատանու համար։ Դատարանում պարզվեց, որ մատանին Խօջաբաղիրօվի հաշւին ստացել է քաղ. դումայի ձայնաւորներից մէնը իբրև կաշառք մի ինչ-որ հողային գործ դումայում պաշտպանելու համար։ Քաղաքապետը քննութիւն նշանակեց, որպէսզի այդ ձայնաւորի ազգանունը երևան գայ»։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎՐԱՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

◆ Կովկասի Փոխարքան ցանկութիւն է յայտնել, որպէսզի վրաց հոգևոր համերգը Կարգարեթելիի ղեկավարութեամբ մարտի 27-ին տեղի ունենայ պալատում։

◆ Կիրակի, ամսիս 20-ին, Վրաց Թատրոնում տեղի ունեցաւ դերասան Վ. Մատարաձէի բենեֆիսը։ Խաղացվեց Ի. Լազարաշվիլիի 5 գործ. պատմական «Բոնաւոր» պիէսը։ Բենեֆիցիանտը ստացաւ մի քանի թանգարժէք ընծաներ։ Թատրոնը ծայրէ ի ծայր լի էր հասարակութեամբ։

◆ Մեծ պասի վեցերորդ շաբթին, Վրաց Թատրոնում կը խաղացվի երիտասարդ դրամատուրգ Գիօրգի Փօցխօվէլիի մի նոր պիէսը, «Կեանքի շուրջը» խորագրով։

◆ Վրաց կին-գրող Եկատերինա Գաբաշվիլին, պատշաճաւոր իշխանութեան թոյլտուութեամբ, մարտի 27-ին հասարակական ակումբում, յօգուտ վրացուհիների կար ու ձևի դպրոցի, կազմակերպում է մի երեկոյթ, պարերով և համերգային բաժնով։

◆ Մարտի 10-ին Քութայիսում կազմակերպած երեկոյթը, յօգուտ Ծալադիդի վնասված հասարակութեան, 1200 րուբլուց աւելի զուտ արդիւնք տուեց։

◆ Մօտ օրերս Վրաց Թատրոնում կը կազմակերպվի մի ներկայացում յօգուտ Արևմտեան Վրաստանի վնասված վրացի ազգաբնակութեան։

◆ Վրաց Դրամատիկական Ընկ. վարչութիւնը անցեալ սէզօնի ընթացքում հրատարակում էր «Ցխօվրէբա դա Խէլօվնէբա» («Կեանք և Գեղարուեստ») անունով մի շաբաթահանդէս։

Որովհետև այդ հանդէսը վերջերս դադարեց միջոցների բացակայութեան պատճառով, այժմս մի խումբ գրականագէտների շրջանում միտք է յղացել շարունակել վերոյիշեալ հանդէսի հրատարակութիւնը նոր խմբագրութեամբ։

Հանդէսը լինելու է հետաքրքրական բովանդակութեամբ, մեծ դիրքով և պատկերազարդ։ Աշխատակցելու են վրաց տաղանդաւոր վիպասան իրաւաբան Իա Էկալաձէ, ուսուցիչ Արչիլ Ավալիշվիլի, երիտասարդ դրամատուրգ Գիօրգի Փօցխօվէլի, Արտէմիուս և այլք։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Սամարղանդ, 14 մարտի

Մարտի 9-ին տեղիս Թատրոնական շէնքում գիտակից Թուրքերը՝ մասնակցութեամբ հայ սիրողների՝ յօգուտ իրանց չքաւոր աշակերտների՝ առաջին անգամ խաղացին Թուրքերէն լեզուով Սունդուկեանցի «Գիշերվայ սաբրը խէր է» կատակերգութիւնը երկու արարուածով, իսկ վերջում «Պաշտօնն է խոմփալ» վօդէվիլը մէկ արարուածով։

Սունդուկեանցի կատակերգութեան մէջ Ասկերօվը՝ Մէշադի Շարան վաճառականի դերում՝ խաղաց ընդհանրապէս աչող, նախ այն պատճառով, որ երբեմն Բագուի Թուրք սիրողների խմբում խաղալիս է եղել զանազան դերեր և, երկրորդ, որ գլխաւորն է, որպէս Թուրք՝ լաւ տիրապետում է լեզուին։ Սահուն խօսակցութեան շնորհիւ միւս թերութիւնները քողարկվում էին մի կերպ։

Փանեանի խաղը՝ նրա կնոջ Գիւլ Ջամալի դերում՝ կարելի է բաւարար համարել. անշուշտ աւելի բնական կը լինէր, եթէ յիշեալ դերը տղամարդու փոխարէն կին խաղար։

Վաճառականի Զիմնադ աղջկայ դերը՝ տիկին Զօմարեանը տարաւ բաւական աշխոյժ և կենդանի. միակ աչքի ընկնող պակասութիւնը վերջինիս զգեստն էր, որ աւելի շատ աարի կնոջ տիպն էր յիշեցնում։

Զօմարեանը՝ դրամատէր Զաւադ աղայի դերը՝ ընդհանուր առմամբ՝ թոյլ խաղաց. և դա իր պատճառներն ունի. նախ նրա դերը շատ էր և երկրորդ՝ լեզուի մէջ այնքան հմուտ չէ։

Իսկ Մահմէդ-Ջաֆար ծառայի դերը տանում էր մի Թուրք աշակերտ, որ իր Փարսերէն սահուն խօսակցութեամբ և աշխոյժ խաղով ամենքի ուշադրութիւնն էր գրաւել։

«Պաշտօնն է խոմփալ» վօդէվիլի մէջ Ասկերօվը՝ Րուստամ-բէգ կապիտանի դերում՝ թոյլ էր, տիկին Արզումանեանը՝ նրա կին Մարիամ խանումի դերը՝ խաղաց բաւարար. իսկ, Արզումանեանը՝ Սէյֆուլլա զինւորի դերը տարաւ ընդհանրապէս աչող։ Պէտք է ասած, որ Արզումանեանը կոմիկական դերերում որոշ չափով աչքի է ընկնում՝ տեղական սիրողների խմբում. սակայն չէ կարելի աննկատ թողնել այն հանգամանքը, որ նա՝ մեծ մասամբ՝ կոմիզմը ծայրայեղութեան է հասցնում. մի բան, որ խաղի ընթացքում հետզհետէ հանդիսականների բուռն ծիծաղն է շարժում միայն։ Մեր բարի խորհուրդն այն կը լինէր Արզումանեանցին, որ խսկական խաղը չը զոհաբերէր անտեղի կոմիզմին և այդպիսով չը թուլացնէր խաղի ընդհանուր տպաւորութիւնը։

Թուրքերէն լեզուով տրված վերոյիշեալ պիէսաները գրաւել էին Թուրք և սարթ հասարակութիւնից խոշոր բազմութիւն, որ եկել էր, կարծես, խրախուսելու կուլտուրական այդ անդրանիկ նախաձեռնութիւնը։ Մենք հաւատացած ենք, որ այսուհետև Թուրք ինտելիգենցիան՝ առանց մեր օժանդակութեան՝ կը շարունակէ իր բեմական գործունէութիւնը, քանի որ առաջին քայլն արդէն արված է և գործի սկիզբը՝ դրված. լաւ է ուշ, քան երբէք։ Գ. Մելոյեան

ՄԱՄՈՒԼ

«Нов. Время» լրագրի մարտի 15-ի համարում տպված է հետևեալ յօդուածը «Հայկական եկեղեցու շուրջը» վերնագրով.

Երբ երկու տարի առաջ Էջմիածնի պատրիարքական գահի վրա հաստատվեց նորերս վախճանված Մատթէոս Իզմիրլեանը, նրա անցեալ շրջակ և եռանդուն գործունէութեանը ծանօթ անձինք կարծում էին, որ այդ օրից սկսած հայոց եկեղեցու գործերում կը թագաւորէ գոնէ մի փոքր կարգ ու կանոն։ «Երկաթէ» պատրիարքին Ցարսկօէ-Սէլօյում ջերմ և հիւրասէր ընդունելութիւն ցոյց տրվելուց յետոյ, այդ համոզմունքը դարձաւ ընդհանուր։ Բայց «խորհուրդ մարդկան, կամք Աստուծոյ»։

Իզմիրլեանի կարճատև կաթողիկոսութեան վերջում սկսեցին որոշ լուրեր հասնել Պետերբուրգ՝ հայոց եկեղեցու նոր և ապօրէն քայլերի մասին, եկեղեցու, որը ընկել էր նեօ-ազգայնական կուսակցութիւնների ազդեցութեան ներքոյ։ Հաւատի արժէքներից մենք իմացանք հետևեալը։

Հանգուցեալ կաթողիկոսի խիստ օրինական գործողութիւնների և գիտաւորութիւնների մասին կասկած լինել չէ կարող։ Իսկ նրա գործած զեղծումները օրէնքից և նոր օրինազանցութիւնները, կատարել է նա բացառապէս ռուսաց լեզուն չիմանալուն պատճառով։

Առաջին տեղն է բռնում, ի հարկէ, այն, որ Իզմիրլեանը ընդարձակեց ծխականների իրաւունքները առաջնորդների ընտրութեան գործում։

Օրէնքով, ընտրողական իրաւունքը հայերի մէջ թոյլատրվում է Պետերբուրգում և Մոսկվայում՝ տարին հոգևորականութեան ընտրութեան ժամանակ (սարկաւագ, դպիր)։

Ապա օրէնքը թոյլատրում է երէցփոխների ընտրութիւնը։

Իսկ 1905 թ. օգոստոսի 1-ի Բարձրագոյնս հաստատված ժամանակաւոր կանոնները թոյլատրում են հայերին ընտրել եկեղեցական և դպրոցական հոգաբարձուներ։ Իզմիրլեանը թոյլատրեց ընտրողական սկզբունքը հայ-լուսաւորչական թեմերի առաջնորդներ նշանակելու ժամանակ և, բացի դրանից, իրաւունք տուեց թեմական ժողովներին քննել առաջնորդների դէմ եղած բողոքները։

Լայնացնելով ընտրողական սկզբունքը եկեղեցու մէջ, նա նսեմացրեց գոյութիւն ունեցող եկեղեցական օրգանների—կոնսիստօրիաների—նշանակութիւնը, իսկ ծխականներին տալով իրաւունք քննադատել առաջնորդների արարքները, նա միջամուխ եղաւ իրան չը պատկանող շրջանին։

Բարեբաղդաբար կաթողիկոսի այդ երկու ապօրէն ակտերը չիրագործվեցին կեանքի մէջ։

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը գտաւ նրա կարգադրութիւնները ապօրինի և, եթէ չը լինէր կաթողիկոսի վաղաժամ մահը, այդ կարգադրութիւնները հէնց իր ձեռքով կը փոխվէին։

Ենթադրութիւն եղաւ, որ այդ ակտերը Իզմիրլեանը կատարել է «Դաշնակցութեան» ազդեցութեան ներքոյ։

Դա ճիշդ չէ. հաստատվում է այն ուրախալի փաստը, որ այդ կուսակցութիւնը կորցրել է իր ազդեցութիւնը հայերի մէջ։ Դրա մէջ մեղաւոր է ինքն այդ կուսակցութիւնը. զուտ ազգային կուսակցութիւնից, որպիսին նա էր իր գործունէութեան սկզբում, դառնալով սօցիալիստական կուսակցութիւն, նա կորցրեց իր համբաւը հայութեան լայն շրջաններում։ Իսկ հոգևորականութեան կողմից բացասական վերաբերմունքը դէպի «Դաշնակցութիւնը» առաջ է եկել կուսակցութեան յայտնի պահանջից, որ նա արեց 1906 թ. Էջմիածնի պատգամաւորական ժողովում, այն է՝ յանձնել եկեղեցական կալուածները աշխարհականների ձեռքը։ Հայ գիւղացիութիւնը դժգոհ էր կուսակցութիւնից այն չափազանց մեծ տուրքերի համար, որ այդ կուսակցութիւնը հաւաքում էր նրանից յեղափոխական նպատակների համար։ Բնական է, որ այդպիսի պայմաններում Իզմիրլեանը չէր կարող ցոյց

[illegible]

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 19 մարտի

[illegible]

Адресъ: Тифлисъ, Авлабарская площадь, д. № 7, контора Кавказск. Армянск. Благотвор. Общества.

Վարչութիւն

Ալէքսանդրապոլ, 17 մարտի

[illegible]

Ներքին Կարմիր-Աղբիւր գիւղ, 14 մարտի

[illegible] մինչև օրս, ամսիս 14-ը, նա ոչ թէ վերադարձաւ իր պաշտօնատեղին, այլ մինչև անգամ տեղեկութիւն էլ չունենք նրանից, և մեր ուսումնարանը մնացել է փակված։ Արդեօք մեր ուսուցիչ Վահան Նիկողոսեանը ինչ հանգամանքներից ստիպված այսպիսի անօրինակ ձախորդութիւն առաջ բերեց մեզ համար. շատ հետաքրքրական է և անհրաժեշտ իմանալ կարճ միջոցում։

Ղազախի գաւառի, Շամշադինի վիճակի Ներքին-Կարմիր գիւղի եկ.-ծխ. ուսումնարանի հոգաբարձուներ՝

Ս. Ադամեանց, Մ. Խոջայեանց

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌԱՅԽՍՏԱԳԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Գերմանական ռայխստագը ներկայ տարւայ մարտի 8-ին բոլորովին անգոյն կերպով բոլորեց իր գոյութեան 40 տարին։

Թէ որ աստիճան կարևոր պետական հիմնարկութիւնների շարքին է պատկանում գերմանական ռայխստագը, այդ շատ ցայտուն կերպով ցոյց է տալիս հէնց այն տխուր հանգամանքը, որ կիսասահմանադրական-միապետական այդ երկրի պարլամենտի նախագահը այդ նշանակալից օրը ռայխստագի նիստը բանալիս՝ արտասանեց հետևեալ խօսքերը. «Պ. պ. պատգամաւորների համար անհետաքրքրական չը պէտք է լինի գիտենալ, որ այսօր գերմանական ռայխստագը բոլորեց իր գոյութեան 40-ամեակը»։

Ինկէր գրաֆ Շվերինի այդ խօսքերը պատգամաւորների մէջ գտան իրանց արժանի գնահատութիւնը, երբ ամբողջ ռայխստագի պատգամաւորները ծիծաղով ու հեգնանքով դիմաւորեցին իրանց նախագահի՝ ցինիզմով լի այդ խօսքերը։

Ի՞նչ էն սակայն այսօրինակ անտարբեր վերաբերմունքի պատճառները դէպի օրէնսդիր մարմնի գոյութիւնը ընդհանրապէս։

Նախ այն, անշուշտ, որ, չը նայած իր պատկառելիութեանը տարիքի կողմից, գերմանական ռայխստագը չէ կատարել երկրի համար այն կարևոր դերը, որպիսին կատարում են իր քոյր պարլամենտները եւրոպական այլ և այլ երկրներում, և այդ այն պատճառով, որ գերմանական բիւրոկրատիզմը և իմպէրիալիզմը յարուցել են նրա առաջ անթիւ խոչ ու խութեր, արգելքներ, ճնշումներ, մի խօսքով այդ երկրի բաղդը տնօրինողները ամեն ճիգ ու ջանք գործ են դրել «ներքինացնելու» օրէնսդրական այդ հաստատութիւնը։

Մի այլ պատճառը նրա երկրորդական նշանակութեան եղել է այն, որ Գերմանիան դեռ այսօր էլ չէ օգտվում ընտրական լայնարձակ, ընդհանուր իրաւունքներից, որի շնորհիւ երկրի՝ այսպէս կոչված «վերին խաւերն» են ընտրվում մեծ մասամբ, երկրի վիճակը կարգաւորելու գործի համար, որպիսի դրութիւնից օգտվելով՝ նրանք աշխատում են իրանց «գրպանի շահերը կանոնաւորելու» և տարված՝ «կայզէր» Վիլհէլմի մարտական իմպէրիալիզմի և աւանտիւրայի հովերով, ժողովրդի վրա նորանոր հարկեր են ծանրացնում յանուն զօրքի ու նաւատորմի ուժեղացման։

Բայց ռայխստագի անկարևորութեան ամենակարևոր պատճառներից մէկը, «քաղաքականութիւնից» խոյս տալու հանգամանքը, որով, համաձայն գերմանական սովորութեան, նա անձնատուր եղաւ իբրև թէ դրական աշխատանքի, սեղծագործիչ պարապմունքների, բայց իրօք դրա արդիւնքն եղաւ այն, որ Բիսմարկները, Բիւլօվները, Կապրիվիները, Հօհէնլօէները և այլ կանցլէրներն ու նրանց անմիջական հրամայող «կայզէրները» առիթից օգտվելով իրանց իշխանութեան սահմաններն աւելացրին և համարեա թէ միահեծան կերպով կառավարեցին երկիրը։

Պարլամենտների կեանքում վճռական և էական դեր կատարողները լինում են առհասարակ կենտրոնի կուսակցութիւնները, որոնցից շատ ինչ է սպասվում, և երկրների կառավարութիւնները ընդհանրապէս ամենից շուտ նրանց կարծիքներն ու տրամադրութիւններն են ուզում իմանալ։

Սակայն փաստն այն է, որ գերմանական ռայխստագի կենտրոնը, բաղկացած լինելով անգոյն և, որ գլխաւորն է, կաթօլիկ-արտօնեալ տարրերից և 1871 թւից իսկ գոյութիւն ունենալով, իր երկերեսանի քաղաքականութեամբ և անբնական ընթացքով, մերթ դէպի աջ և մերթ դէպի ձախ թեքվելով, զուրկ լինելով կանխօրէն նախագծված ծրագրից և գործելակերպից, այդ խղճուկ խմբակցութիւնը գրեթէ ոչինչ չէ արել երկրի համար։

Ընդհակառակը, նա իր տատանողականութեան շնորհիւ պատճառ է դարձել, որ գերմանական կառավարութիւնը երկիրը կառավարելու դժուարին գործը մէն-մենակ իր ուսերի վրա բարձէ, մի բան, որը ունեցել է այն տխուր արդիւնքը, որ այսօր գերմանական կառավարութեան համար համարեա թէ գոյութիւն չունի հասարակական կարծիք, և նա անարգել անում է իր ցանկացածը, առանց նշանակութիւն տալու օրէնսդիր մարմնին, ռայխստագին և ժողովրդի ձայնին։

Եւ իսկապէս ասած, կուլտուրապէս այնքան բարձր կանգնած Գերմանիայի նման մի երկրի համար պատւաբեր չէ ունենալ այնպիսի մի պարլամենտ, որը խուսափելով քաղաքականութիւնից և իբր թէ սեղծագործիչ աշխատանքով զբաղվելով, երկրի ամբողջ բաղդը յանձնելով Բեթման-Հօլվէգներին և նմաններին, իսկ մայրաքաղաք Բերլինի ազգաբնակութեան ճակատագրի տնօրինութիւնը՝ «տարփածու» ֆօն-Եագօվներին, որպէսզի նրանք Մօաբիտներում «Բարդուղիմէոսեան գիշերներ» սարքեն, իսկ թատրոններում սիրահարութիւններ անեն ուրիշների կանանց հետ։ Ց. Գ.

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Պարսկական մէջլիսը իտալական պարլամենտին ուղարկեց ողջոյնի հեռագիր՝ Իտալիայի միացման 50-ամեակի առիթով։

✦ Վիէննայից «Р. Сл.»-ի թղթակիցը հեռագրում է, որ ընտրութիւններից յետոյ Բինէրտի կաբինէտը հրաժարական է տալու։ Լուրջ թեկնածու պրէմիէրի պաշտօնի համար համարվում է ֆինանսների մինիստր Բիլինսկին։

✦ Զատկից առաջ Դումայի նախկին նախագահ Գուչկովը մեկնում է Նայեւլու Ամուրեան երկաթուղագիծը։

✦ Մոսկվայի յայտնի բարեգործ Շախովը 6000 ր. նուիրեց աղքատ ուսանողներին օգնելու համար ի յիշատակ Միլիւկովի այն ճառի, որ նա արտասանեց Պետական Դումայում այս մարտի 15-ին։

✦ Ցէյից եւրոպացիները փախչում են։

✦ Լուրեր են պտտվում, որ Ստոլիպինը, որ պատրաստվում էր այս օրերս հեռանալ մայրաքաղաքից և մեկնել իր կալուածքը, հրաժարվել է իր մտադրութիւնից։

✦ Ցամաք կերպով խօսվում է, որ եթէ Դուման չարձակվի այս օրերս, այն ժամանակ արձակուրդները նախատեսվում են մայիսի 12—14։ Այդպիսով զէմստվօյի օրինագիծը Դուման կընդնէ միայն աշնան նստաշրջանին։

✦ Պետական Խորհրդի կենտրոնը հարցմունքով ներկայացրեց Ստոլիպինին, թէ ինչպիսի արտաքոյ կարգի հանգամանքներ դրդեցին խախտել 87-րդ յօդուածը։

✦ Պետական Խորհրդի անդամ Գօնչարօվը մի նամակով յանուն նախագահ Ակիմօվի յայտնում է, որ նա սովորել էր քուէ տալ համոզմունքով և խղճմտանքով. այժմ արդէն պահանջվում է քուէ տալ այնպէս, ինչպէս հրամայվում է։ Գօնչարօվը հրաժարվեց։

✦ Թիւրքաց պարլամենտը ծովային բիւջէն ամբողջովին ընդունեց։

✦ Եըլդըզ-Քեօշկի զօրանոցների զօրքերը դարձեալ հրաժարվում են Եմէն գնալ։

✦ Չերնօգօրիայի սահմանագլխին տեղի են ունենում լուրջ ընդհարումներ ալբանացիների և թիւրքաց զօրքերի միջև։

✦ Չինական մամուլը գուշակում է, որ Ռուսաստանը նոր ուլտիմատում կը ներկայացնէ Կիախտօ-Կուլջայի երկաթուղու կառուցման իրաւունք ստանալու, Արգունի սահմանը ստորաբաժանելու և ռուս վաճառականներին Մօնղոլիայում պաշտպանելու մասին։

✦ Չինական մամուլը պահանջում է անմիջապէս գումարել պարլամենտը՝ հայրենիքը փրկելու համար։

✦ Չինական զօրքերը ռուսաց հողից գնում են Մանջուրիայի և Մօնղօլիայի խորքերը։

✦ Պէկինում կառավարութիւնը մի կոչով յայտնում է ազգաբնակութեան, որ նա Ռուսաստանին զիջեց հայրենիքի բարիքի համար, և յորդորում է ազգաբնակութեանը հանգստանալ։

✦ Եապօնական դեսպանը Պէկինում պահանջեց անյապաղ վերաքննել Եապօնիայի իրաւունքները Մանջուրիայում, սպառնալով հակառակ դէպքում ուլտիմատում ներկայացնել։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

19 մարտի

ԵԱՐՕՍԼԱՎԼ։ Երէկվանից սկսված հրդեհը, որ տևեց ամբողջ օրը, ոչնչացրեց քաղաքի մօտերը գտնվող փայտի պահեստները։ Վնասները 700,000 րուբլի են։

ԼՕՁ։ Այրվեց Պետրիկօվների բամբակագործարանը։ Վնասները 100,000 ր. են։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Վօլկօվի գերեզմանատանը թաղվեց բելլէտրիստ և բանաստեղծ Եակուբովիչ-Մէլշինը։

ԽԱԲԱՐՕՎՍԿ։ Նախկին դատական քննիչ Բուեվսկին կաշառակերութեան համար դատապարտվեց իրաւունքներից զրկման և երեք տարով բանտարկութեան։

ՕԴԵՍՍԱ։ 15-րդ բրիգադայի զինապահեստից յափշտակեցին նագանի սիստեմի 25 ատրճանակ։

ԿԻԵՎ։ Սենատոր Նէյդգարդտի կարգադրութեամբ քրէական դատ է սկսվում ճան. հաղ. ինժեներներ Զարվի, Տրօբօյսկիի, Լէսկեվիչի և Բարանօվսկիի դէմ։

ՏՕԿԻՕ։ Օտարազգիների դպրոցից այս տարի աւարտեցին 208 ուսանողներ, որոնցից 18-ը ռուսաց բաժանմունքում։

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ։ Կոմս Տիսսիի նախաձեռնութեամբ այստեղ հաստատվում է ռումինունգարական բանկ 5 միլիօն ֆրանկ հիմնական դրամագլխով։

ՀԱԱԳԱ։ Կառավարութիւնը պարլամենտ մտցրեց մի օրինագիծ նոր մաքսային տարիֆ սահմանելու մասին, որից սպասվում է տարէնը 10 միլիօն գուլդէն։ Այդ գումարից 9 միլիօնը գործադրվելու է բանուորների ծերութեան դէպքերում ապահովագրութեան վրա։

20 մարտի

ԿԻԵՎ։ Սենատոր Նէյդգարդը երևան հանեց մի շարք անձանց ապօրինի գործողութիւններ քաղաքային ջրմուղը կառուցանելու մէջ։

ԹԷՄԻՐ-ԽԱՆ-ՇՈՒՐԱ։ Պաշտօնեաները և քաղաքացիները ճանապարհ դրին գեներալ Միշչենկօյին ճաշով։ Քաղաքի բնակիչները մատուցին ոսկեայ թուր։ Վաղը Միշչենկօյի պատւին կը լինի զօրահանդէս։

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ։ Մտադրութիւն կայ հաստատել 6 առևտրական կցորդների պաշտօններ արտասահմանում։

ԲԵՐԼԻՆ։ Դօբէրիցում բացվում են օդագնացութեան 3-ամեայ դասընթացքներ օֆիցէրների համար։

ԱԹԷՆՔ։ Երկար վիճաբանութիւններից յետոյ պալատն ընդունեց այն առաջարկութիւնը, որով Թեսալիայի խոշոր կալուածքները յարքունիս են գրաւվում՝ մանր հողաբաժինների վերածելու համար։

ՈՒՐՄԻԱ։ Ջեղջատու բանկի գործավարի հաշւապահներից մէկի բնակարանները կողոպտվեցին գողերի ձեռքով։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՑՏՆՈՒՄ Է

Ստաւրոպոլ, Յ. Տէր-Ննօբեանին.—«Сѣв. Край» թերթի և ոչ մի համար չենք ստացել։ Խնդրում ենք կարգադրել թերթը մեզ ուղարկելու մասին։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ձմերային երթեւեկութիւն)

(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ **արագ № 2 գնացքը**՝ 9 ժ. 28 ր. առաւօտ., Գանձակ է հասնում 2 ժ. 38 ր. ցեր., Եւլախ՝ 4 ժ. 18 ր. ցեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 8 ժ. 12 ր. երեկ. Բալաջարի՝ 10 ժ. 59 ր. գիշ. Բագու՝ 11 ժ. 26 ր. գիշեր. **Մարդատար № 6 գնացքը**՝ 3 ժ. 35 ր. ցեր., Գանձակ է հասնում 9 ժ. 56 ր. երեկ., Եւլախ՝ 12 ժ. 7 ր., գիշ., Հաջի-Կաբուլ՝ 4 ժ. 40 ր. գիշ., Բալաջարի՝ 8 ժ., 13 ր. առաւօտ., Բագու՝ 9 ժ. 7 ր. առաւօտ.: **Պօստատար № 4 գնացքը**՝ 10 ժ. 25 ր. գիշ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 47 ր. գիշ., Եւլախ՝ 7 ժ. 3 ր. առաւ.: Հաջի-Կաբուլ՝ 12 ժ. 11 ր. ցեր.: Բալաջարի՝ 3 ժ. 53 ր. ցեր., Բագու՝ 5 ժ. 21 ր. երեկ.: **Խառն գնացքը**՝ IV կարգի վագոններով ըստ հարկի կարևորութեան՝ 4 ժ. 18 ր. գիշ., Գանձակ է հասնում 12 ժ. 48 ր. ցեր., Եւլախ՝ 4 ժ. երեկ., Հաջի-Կաբուլ՝ 11 ժ. 39 ր. գիշեր., Բալաջարի՝ 4 ժ. 31 ր. գիշ., Բագու՝ 5 ժ. 22 ր. առ.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ **պօստատար № 74/75** 12 ժ. 41 ր. գիշ., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 11 ժ. 41 ր. առաւ., Էջմիածին կայար.՝ 5 ժ. 18 ր. ցեր., Երևան (առանձին գնացք Ուլուխանլուից յարմարեցված այս գնացքին)՝ 7 ժ. 11 ր. երեկ., Նախիջևան՝ 11 ժ. 21 ր. գիշեր., Ջուլֆա՝ 1 ժ. 5 ր. գիշ.: **Մարդատար-ապրանքատար № 78/79 գնացքը**՝ 4 ժ. 33 ր. ցեր., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 3 ժ. 31 ր. գիշ., Էջմիածին կայարան՝ 9 ժ. 3 ր. առաւ., Երևան՝ 10 ժ. 34 ր. առաւօտ., և սրանից դէնը այլևս չէ գնում: **Խառն գնացք** IV կարգի վագոններով ըստ հարկի կարևորութեան № 108/109՝ 5 ժ. 48 ր. գիշ., Ալէքսանդրօպօլ է հասնում 7 ժ. 20 ր. երեկ., Էջմիածին կայարան՝ 1 ժ. 30 ր. գիշ., առանց Երևան մտնելու, Նախիջևան՝ 9 ժ. 49 ր. առաւ., Ջուլֆա՝ 11 ժ. 58 ր. ցերեկ.:

ԲԱԹՈՒՄ՝ **մարդատար № 5 գնացքը**՝ 8 ժ. 10 ր. առաւ., Միխայլօվօ է հասնում 12 ժ. 18 ր. ցեր., Բաթում՝ 9 ժ. 20 ր. եր.: **Պօստատար №3 գնացքը**՝ 2 ժ. 9 ր. ցեր., Միխայլօվօ է հասնում 6 ժ. 18 ր. երեկ., Բաթում՝ 4 ժ. 28 ր. գիշ.: **Մարդատար № 7 գնացքը**՝ 11 ժ. 53 ր. գիշ., Միխայլօվօ է հասնում 3 ժ. 58 ր. գիշ., Բաթում՝ 1 ժ. 28 ր. ցեր.: **Խառն գնացքը** № 107 ըստ հարկի կարևորութեան՝ 1 ժ. 5 ր. գիշ., Միխայլօվօ է հասնում 6 ժ. 54 ր. առաւ., Բաթում՝ 8 ժ, 33 ր. երեկ.:

ԲՈՐԺՈՄ՝ **մարդատար № 9/66 գնացքը**՝ 3 ժ. 28 ր. ցեր., Գօրի է հասնում 6 ժ. 8 ր. երեկ., Միխայլօվօ 7 ժ. 43 ր. երեկ., Բօրժոմ՝ 9 ժ. 8 ր.:

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ **մարդատար № 5 գնացքը**՝ 7 ժ. 25 ր. առաւ.: **Պօստատար** № 3՝ 1 ժ, 9 ր. ցեր.: **Արագ № 1 գնացքը**՝ 10 ժ. 55 ր. գիշ., որ այլևս դէնը չէ գնում: **Խառն գնացքը** IV կարգի վագոններով 12 ժ. 3 ր. գիշ.:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ **մարդատար № 6 գնացքը**՝ 7 ժ. 46 ր. ցեր.: **Պօստատար № 4 գնացքը**՝ 9 ժ. 25 ր. գիշ.: **Մարդատար № 8 գնացքը**՝ 8 ժ. 45 ր. առաւ., որ դէնը այլևս չէ գնում: **Խառն գնացքը** IV կարգի վագոններով 3 ժ. 15 ր. գիշ.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ **պօստատար № 72/73 գնացքը**՝ 6 ժ. 38 ր. առաւ,։ **Մարդատար-ապրանքատար**՝ № 80/81 **գնացքը**՝ 7 ժ. 1 ր. առաւ.: **Խառն գնացքը** IV կարգի վագոններով 10 ժ. երեկ.:

ԲՈՐԺՈՄԻՑ՝ **մարդատար № 61/10 գնացքը** 7 ժ. 35 ր. առաւօտեան:

Ծանօթութիւն.—Արագ գնացքները (№ 2՝ Թիֆլիս-Բագու և № 1՝ Բագու-Թիֆլիս) առանց փոփոխելու գնում են մինչև Ռոստով և յետ դառնում, անպատճառ մտնելով Բագու՝ ամբողջ կազմով և բոլոր տեղերը նոմեր-կարտով են: Այս գնացքներում կայ Միջազգային Ընկերութեան մի **միքստ** I/II կարգի վագօն, որ առանց իջեցնելու հաղորդակցում է Թիֆլիս-Բագու-Մոսկվա՝ աւելացված վճարով (1,000 վերստը I կարգի վագօնում 8 ր., II կարգի՝ 6 ր).:

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

«606»-Ի ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 ժ.

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։

Ջ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մարկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՁԱՑ—12½—1½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—1½—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՋԻԼԲԵՐՁԱՑ—6—6½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ **Բ. Նաւասարդեան**

Յ. 0—31

Բ Ժ Ի Շ Կ

Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ականջի, քթի, բկի,

հիւանդութիւններ,

Ընդունե- (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լութիւնը (երեկոյեան 5—7 ժամը.

Վելեամինօվսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանօվի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին։

(օ. մ.) 1227. 100—61

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Ներքին, երեխայոց և ստամոքսա-աղիքային հիւանդութիւններ։

Պրօֆ. Mathieu-ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզում։

Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11. (երեկ. ժ. 5—7.

Եսիզաւետինսկայա փող. № 39. տէլ. № 1067.

(օ. մ.) 1179. 100—78

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12 (երեկոյեան ժ. 5—7

(ե. հ. կ.) 1254. 100—49

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս եւ վեներական հիւանդութիւնների։

Ընդունում է հիւանդներին՝

Առաւօտեան ժամը 12 - 1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։

Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։

Կուկիա, Սեմէօնօվսկայա փողոց, № 16.

Տելէֆօն № 40.

(ե.ու.կ.) 220. 100—5

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն ամեն օր (10—11 ժ. առ. (երեխաների) (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)

Միքայէլեան փող., № 36. Տելէֆօն № 388.

(ե. հ. կ.) 909. 100—100

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԾՈՒՂՈՒՐԵԱՆ Ց. ՔԱՋԱՆԱՑԻ

„Տիրեանց Նախշուն“

վէպը

շուտով լոյս կը տեսնի։ Լոյս տեսնելուց առաջ պատուէր տուողին հատն արժէ 60 կ., իսկ հարիւրին 25% զիջումն։ Գրավաճառներին կօմիսիայով չի տրվի, կանխիկ վճարով միայն։

Հեղինակի հասցէն.—Тифлисъ, Михайловскій пр. № 38.

(օ. մ.) 242. 6—4

ՊՐԵՄԻԱ

Այս լրագրի ընթերցողներին ձրի ուղարկում ենք 25 հատ շատ հետաքրքրաշարժ տարկաններ՝ ստանալով միայն ճանապարհածախսի համար 90. կ.։ Ուղարկէք մեզ հէնց այսօր մի բացիկ ձեր մանրամասն հասցէով։ Հասցէն. Лодзь № 177, почт. ящикъ 367.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։

(ե.) (В. 20957) 198. 5—3

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄԻ

ԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍ

Հիպնօտիզմը սահմանված է լինել ամենաուժեղ միջնորդը բուժական կրթական և բարենորոգչական զարգացման մէջ։ Որ հիպնօզական երևոյթը գոյութիւն ունի և որ ամեն ոք ենթարկվում է այդ բնական ուժի ազդեցութեանը, այլ ևս կասկած չի վերցնում։ Հիպնօտիզմի կարևորութիւնը ընդունված է բոլոր նրանցից, որոնք ուսումնասիրած են այս գիտութիւնը։ Հիպնօտիզմի հակառակ խօսում են միայն նրանք, որոնք սխալ են ըմբռնած ներշնչման օրէնքը։

Ներշնչման սկզբունքի մէջ է գտնվում աջողութեան և առողջութեան ուղին և ուժի-մուտքը։

ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ. ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՆԵՐՇՆՉԵԼ։

Հիւանդութիւնը անբնական է. սովորեցէք դարմանել ձեզ ձեր հիւանդութիւններից ձեր սեփական հոգու զօրութիւնով։

Մտախորհուրդը ուժ է. սովորեցէք ուղղել ձեր մտախորհուրդը յօգուտ ձեր առողջութեան, երջանկութեան և աջողութեան։

Մասնագէտ հիպնօտիստ Յարութիւն Շէքէրջեանը պատրաստած է մի **բղթակցական կուրս** հայերէն լեզուով հայերի համար։ Այս կուրսը պարզ և հասկանալի լեզուով պարզում և բացատրում է հիպնօտիզմի և մտքի ուժի երևոյթը, և սիստեմի վերածված դասերով սովորեցնում է ընթերցողին այս «խորհրդաւոր» գիտութեան բոլոր գաղտնիքները։

Հիպնօտիզմ կարող է սովորել ամեն ոք։

Հիպնօտիզմի կուրսի արժէքի և այլ մանրամասնութիւնների համար պիտի ուղարկել 10 կօպէկի նամականիշ և ստանալ նոյն հեղինակի «**Ինչպէս հիպնօտացնել**» գրքոյկը։

Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago Ill. U. S. A.

(ե.շ) 689. 100—78

Բացված է բաժանորդագրութիւն

„ԿՈՉ“

Գրական-քննադատական և հասարակական երկշաբաթաթերթ։

Բաժանորդագինը Ռուսաստանում տարեկան—2 ր., առանձին համարը—10 կ.։ Արտասահմանի համար՝ տարեկան 3 ր., առանձին համարը—15 կ.։

Ապրիլի սկիզբներին լոյս կը տեսնէ առաջին համարը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Баку, ул. Гоголя, д. Мухтарова, зубн. вр. Мартиросу Каграманянцу.

252. 2—2

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.